

Elektroonilise side seaduse, ehitusseadustiku ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Elektroonilise side seaduse, ehitusseadustiku ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõuga (edaspidi *eelnõu*) võetakse Eesti õigusesse üle Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2018/1972, millega kehtestatakse Euroopa elektroonilise side seadustik¹ (edaspidi *sidedirektiiv*), mille ülevõtmise tähtaeg on 21.12.2020. a.

Võrreldes 2002. a, mil liberaliseeriti telekommunikatsiooni turg ja võeti vastu uus õigusraamistik, on elektroonilise side turg (edaspidi *sideturg*) kiiresti edasi arenenud ja elektroonilise side sektor (edaspidi *sidesektor*) on muutunud majandusliku elu tähtsamaks osaks ehk sidesektor kui digitaalmajanduse võimaldaja. Sellega koos on muutunud ka elektroonilise side teenuse (edaspidi *sideteenus*) tarbijate käitumisharjumused, üha enam kasutatakse traditsiooniliste sideteenuste (telefoni- ja mobiiltelefoniteenus) asemel andmesidel baseeruvaid uusi teenuseid nn OTT-teenuseid (*Over The Top teenus*), mis pakuvad traditsioonilistele sideteenustele sarnaseid teenuseid. OTT-teenused on näiteks Skype, WhatsApp, Viber jt. Selleks, et tagada samaväärne tarbijate õiguste kaitse, nagu on traditsiooniliste sideteenuste puhul, ka OTT-teenustele, laiendatakse sideteenuse mõistet selliselt, et sideteenuse alla kuuluvad ka OTT-teenused. Selle tulemusena koheldakse kõiki sideturul tegutsevaid elektroonilise side teenuse ettevõtjaid (edaspidi *sideettevõtja*) võrdselt ehk teisisõnu allutatakse sideregulatsiooni alla kõik sideturul tegutsevad sideettevõtjad.

Eelnõuga suurendatakse ka tarbijaõigusi, seda eelkõige sideteenuse lepingu lepingueelse teabe ja lepingu lühikokkuvõtte esitamise näol. Lepingueelse teabega antakse tarbijale võimalikult üksikasjalik ülevaade pakutavast sideteenusest, mis peaks ära hoidma arusaamatusi lepingus sätestatud sideteenuse ja reaalsuse vahel. Lepingu lühikokkuvõttega antakse tarbijale ülevaade kõige olulisematest punktidest sidelepingus – sideteenuse kirjeldus, tasu, lepingu tähtaeg, pikendamine, lõpetamine jne.

Ühtse Euroopa Liidu (edaspidi *EL*) sideturu tagamise eesmärgil ühtlustatakse EL-is ühtlustatud raadiosagedusalade kasutusele võtmise eeskirjad, sealhulgas sätestatakse ühtsed tähtajad uute raadiosageduste kasutuselevõtuks.

Eelnõuga soodustatakse väga suure läbilaskevõimega sidevõrkude ehitamise eesmärgil väikese levialaga raadiosagedusi kasutatavate juurepääsupunktide kasutuselevõttu riigi või kohaliku omavalituse üksuse omanduses olevale ehitisele (nt avalikud ehitised, tänavalambid, valgusfoorid jne). Tulenevalt tehnoloogiast vajavad väga suure läbilaskevõimega sidevõrgud suurel hulgal väikese levialaga raadiosagedusi kasutatavate juurepääsupunktide kasutuselevõttu, mis tagavad sidevõrgu kättesaadavuse ja katkematu leviala. See muudatus sätestatakse ehituseadustiku muudatusega.

¹ ELT L 321, 17.12.2018, lk 36–214

Lisaks muudetakse eelnõuga riigilõivuseadust (edaspidi *RLS*), millega korrastatakse sageduslubade ja numbrilõivude riigilõive. Need viiakse vastavusse sideturu arengu muutustega, sätestades uusi riigilõive ja tunnistades kehtetuks iganenud riigilõive.

Vastavalt hea õigusloome ja normitehnika eeskirja § 1 lõike 2 punktile 2 ei ole enne seaduseelnõu ja seletuskirja koostamist koostatud väljatöötamiskavatsust ega kontseptsiooni, sest eelnõu käsitleb EL-i õiguse rakendamist ning menetlus peab olema põhjendatult kiireloomuline.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Seaduse eelnõu on välja töötanud töörühm, kuhu kuulusid Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (edaspidi *MKM*), Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti (edaspidi *TTJA*) ning Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liidu esindajad.

Seaduse eelnõu ning käesoleva seletuskirja on koostanud MKM-i sideosakonna peaspetsialist Liisi Moks (e-post: liisi.moks@mkm.ee, tel: 639 7665), sideosakonna nõunik Elena Reilent (e-post: elena.reilent@mkm.ee, tel: 639 7666) ja sideosakonna juhataja asetäitja Mart Laas (e-post: mart.laas@mkm.ee, tel: 625 6441) ning TTJA side- ja meediateenuste talituse sideturu nõunik Rivo Mets (e-post: rivo.mets@ttja.ee; tel: 667 20219) ja TTJA side- ja meediateenuste talituse nõunik Peeter Lutsoja (e-post: peeter.lutsoja@ttja.ee, tel: 667 2002). Eelnõu juriidilise ekspertiisi on teinud MKM-i õigusosakonna õigusnõunik Ave Henberg (e-post: ave.henberg@mkm.ee, tel: 625 6360).

1.3. Märkused

Eelnõuga võetakse Eesti õigusesse üle Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2018/1972, millega kehtestatakse Euroopa elektroonilise side seadustik (ELT L 321, 17.12.2018, lk 36–214).

Eelnõuga §-ga 1 muudetakse elektroonilise side seaduse 17.01.2020. a jõustunud redaktsiooni (RT I, 08.01.2020, 4), §-ga 2 muudetakse ehitusseadustiku 01.01.2020. a jõustunud redaktsiooni (RT I, 21.12.2019, 5) ja §-ga 3 muudetakse riigilõivuseaduse 02.02.2020. a jõustunud redaktsiooni (RT I, 31.12.2019, 8).

Eelnõu seadusena vastuvõtmiseks on vajalik Riigikogu poolthäälteenamus.

2. Eelnõu eesmärk

Eelnõu peaesmärgiks on viia ESS vastavusse sisedirektiiviga, mis asendab 2002. a kehtinud sideregulatsiooni nelja direktiivi.

Kehtiv sideregulatsioon võeti EL-is vastu 2002. a ja see koosneb viiest direktiivist:

- 1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2002/19/EÜ² elektroonilistele sidevõrkudele ja nendega seotud vahenditele juurdepääsu ja vastastikuse sidumise kohta (*juurdepääsu käsitlev direktiiv*);
- 2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2002/20/EÜ³ elektrooniliste sidevõrkude ja -teenustega seotud lubade andmise kohta (*loadirektiiv*);

² EÜT L 108, 24.4.2002, lk 7–20.

³ EÜT L 108, 24.4.2002, lk 21–32.

- 3) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2002/21/EÜ⁴ elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste ühise reguleeriva raamistiku kohta (*raamdirektiiv*);
- 4) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2002/22/EÜ⁵ universaalteenuse ning kasutajate õiguste kohta elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste puhul (*universaalteenuse direktiiv*);
- 5) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2002/58/EÜ⁶, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatuse kaitset elektroonilise side sektoris (*eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitlev direktiiv*).

Nimetatud direktiivid võeti Eesti õigusruumi üle 01.01.2005. a jõustunud ESS-iga⁷.

Neid direktiive muudeti 2009. a kahe direktiiviga ja need võeti Eesti õigusesse üle 25.05.2011. a jõustunud ESS-i ja riigilõivuseaduse muutmise seadusega⁸:

- 1) parema õigusloome direktiiv 2009/140/EÜ⁹ – Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiive 2002/21/EÜ elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste ühise reguleeriva raamistiku kohta, 2002/19/EÜ elektroonilistele sidevõrkudele ja nendega seotud vahenditele juurdepääsu ja vastastikuse sidumise kohta ning 2002/20/EÜ elektrooniliste sidevõrkude ja -teenustega seotud lubade andmise kohta;
- 2) kodaniku õiguse direktiiv 2009/136/EÜ¹⁰ – Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2002/22/EÜ universaalteenuse ning kasutajate õiguste kohta elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste puhul, direktiivi 2002/58/EÜ, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatuse kaitset elektroonilise side sektoris ning määrust nr 2006/2004 tarbijakaitsealase koostöö kohta.

Sidedirektiiviga tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2002/19/EÜ, 2002/20/EÜ, 2002/21/EÜ ja 2002/22/EÜ.

Direktiiv 2002/58/EÜ asendamiseks on Euroopa Komisjon välja tulnud määruse eelnõuga COM(2017)10¹¹, mille üle arutelud EL nõukogu telekommunikatsiooni ja infoühiskonna töögrupis veel käivad.

Sidedirektiivi peamised muudatused:

- 1) sideteenuse mõiste laiendamine ka OTT-teenuse osutajatele, sellega tagatakse tarbijate õiguste kaitse ka uute teenuse korral, mida tarbijad kasutavad järjest enam traditsiooniliste sideteenuste asemel. Selle tulemusel koheldakse kõiki sideturul tegutsevaid sideettevõtjaid võrdselt ehk teisisõnu allutatakse sideregulatsiooni alla kõik sideturul tegutsevad sideteenuse osutajad;
- 2) suurendatakse tarbijate õiguste kaitse nõuete läbipaistvust ja ühtlustamist, kuna sideettevõtjad peavad enne sidelepingu sõlmimise esitama lepingut sõlmida soovivale tarbijale sidelepingu eelse teabe ja lepingu lühikokkuvõtte. Sellega hoiaks ära arusaamatusi lepingus sätestatud sideteenuse ja reaalsuse vahel ning vähenevad tarbijate pöördumised TTJA-sse;

⁴ EÜT L 108, 24.4.2002, lk 33–50.

⁵ EÜT L 108, 24.4.2002, lk 51–77.

⁶ EÜT L 201, 31.7.2002, lk 37–47.

⁷ RT I 2004, 87, 593.

⁸ RT I, 23.03.2011, 1.

⁹ ELT L 337, 18.12.2009, lk 37–69.

¹⁰ ELT L 337, 18.12.2009, lk 11–36.

¹¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, milles käsitletakse eraelu austamist ja isikuandmete kaitset elektroonilise side puhul ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2002/58/EÜ (privaatsust ja elektroonilist sidet käsitlev määrus).

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CONSIL:ST_5358_2017_INIT&qid=1566473356668&from=ET

(kättesaadav seisuga 03.02.2020).

- 3) ühtse EL-i sideturu tagamise eesmärgil ühtlustatakse ühtlustatud raadiosagedusalade kasutusele võtmise eeskirjad, sealhulgas sätestatakse ühtsed tähtajad uute raadiosageduste kasutuselevõtuks. Sellega kiirendatakse sageduste kasutuselevõttu EL-i turul;
- 4) soodustatakse väga suure läbilaskevõimega sidevõrkude ehitamise eesmärgil väikese levialaga raadiosagedusi kasutatavat juurepääsupunktide kasutuselevõttu riigi või kohaliku omavalituse üksuse omanduses olevale ehitisele (nt avalikud ehitised, tänavalambid, valgusfoorid jne). Tulenevalt tehnoloogiast vajavad väga suure läbilaskevõimega sidevõrgud suurel hulgal väikese levialaga raadiosagedusi kasutatavate juurepääsupunktide kasutuselevõttu, mis tagavad sidevõrgu kättesaadavuse ja katkematu leviala. See muudatus sätestatakse ehituseadustiku muudatusega (eelnõu § 2).

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb neljast paragrahvist.

Eelnõu § 1. Elektroonilise side seaduse muutmine

Paragrahviga 1 sätestatakse ESS-i muutmine. Paragrahv koosneb 113 punktist.

Mõisted (eelnõu § 1 punktid 1–14)

Punktid 1, 4 ja 8. Võrreldes 2002. a, mil liberaliseeriti telekommunikatsiooni turg ja võeti vastu uus õigusraamistik, on sideturg kiiresti edasi arenenud ja sidesektor on muutunud majandusliku elu tähtsamaks osaks ehk sidesektor kui digitaalmajanduse võimaldaja. Sellega koos on muutunud ka sideteenuse tarbijate käitumisharjumused, üha enam kasutatakse traditsiooniliste sideteenus (telefoni- ja mobiiltelefoniteenus) asemel andmesidel baseeruvaid uusi teenuseid nn OTT-teenuseid, mis pakuvad traditsioonilistele sideteenustele sarnaseid teenuseid. Seega laiendatakse sidedirektiiviga sideteenuse mõistet selliselt, et sideteenuse alla kuuluvad ka uued sideteenused nn OTT-teenused nagu näiteks Skype, WhatsApp, Viber jt. Uued teenused pakuvad konkurentsi eelkõige kõne- ja sõnumiteenuse turul.

Kuna 2002. aastast kehtiv sideregulatsioon OTT-teenuseid ei reguleeri, siis tulenevalt sideturu muutusest ja selleks, et tagada sideteenuse kasutajate samaväärne kaitstus nagu traditsiooniliste sideteenuste korral ja tagada sideturul tegutsevate sideettevõtjate võrdne kohtlemine, laiendab sidedirektiiv sideteenuse (sidedirektiivi artikli 2 punkt 4) mõistelt selliselt, et ka OTT-teenused läheksid sideteenuse regulatsiooni alla.

ESS §-i 2 punkti 6 muudatuse kohaselt jaguneb **sideteenus** kolmeks ning isikutevahelise side teenus jaguneb omakorda veel kaheks, vt joonist.

Lisaks sätestatakse, et sideteenuse alla ei kuulu infoühiskonna- ja meediateenus.

ESS §-i 2 täiendatakse punktiga 9², kus sätestatakse **internetiühenduse teenuse** mõiste, mis tuleneb määruse (EL) 2015/2120¹² artikli 2 teise lõigu punktist 2. Internetiühenduse teenus pakub juurdepääsu internetile ja põhimõtteliselt kõikidele selle lõpp-punktidele, sõltumata lõppkasutaja poolt kasutatavast võrgutehnoloogiast ja terminalseadmest. Internetiühenduse teenuse osutajatest mitteolenevatel põhjustel ei pruugi aga teatavad interneti lõpp-punktid alati kättesaadavad olla. Seega loetakse internetiühenduse teenuse osutamise seotud kohustus täidetuks, kui teenuseosutaja pakub ühendust praktiliselt kõigi internetiga ühendatud lõpp-punktidega. Internetiühenduse teenuse osutajad ei tohiks seega piirata ühendust internetiga ühendatud mis tahes kättesaadavate lõpp-punktidega. Lisaks ei tohi interneti teenuse ostutaja seada võrguühendust võimaldavate terminalseadmete kasutamisele piiranguid lisaks terminalseadmete tootjate või turustajate poolt kooskõlas EL-i õigusega kehtestatud piirangutele.

ESS §-i 2 täiendatakse punktiga 9³, kus sätestatakse **isikutevahelise side teenuse** mõiste, mis tuleneb sisedirektiivi artikli 2 punktist 5. Isikutevahelise side teenus on teenus, mis võimaldab isikutevahelist teabevahetust ja see jaguneb omakorda kaheks:

- 1) numbripõhine isikutevahelise side teenus – tavapärane häälkõne kahe isiku vahel (nt telefoni-, mobiiltelefoniteenus, Skype kõne);
- 2) numbrivaba isikutevahelise side teenus – igat liiki e-kirjad, sõnumiteenused ja grupivestlused (nt FB Messenger, Skype messenger jt).

¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2015/2120, 25. november 2015, millega nähakse ette avatud internetiühendust käsitlevad meetmed ning millega muudetakse direktiivi 2002/22/EÜ universaalteenuse ning kasutajate õiguste kohta elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste puhul ning määrust (EL) nr 531/2012, mis käsitleb rändlust üldkasutatavates mobiilsidevõrkudes liidu piires. ELT L 310, 26.11.2015, lk 1–18.

Isikutevahelise side teenused hõlmavad sidepidamist lõpliku arvu füüsiliste isikute vahel, kelle arvu määrab side algataja. Sidepidamine juriidiliste isikutega peaks olema määratlusega hõlmatud, kui füüsilised isikud tegutsevad juriidiliste isikute eest või osalevad sidepidamises vähemalt ühe poolena.

Isikutevahelise side teenus ei hõlma teenuseid, mis võimaldavad isikutevahelist vastastikust suhtlust teise teenusega lahutamatult seotud vähemolulise lisavõimalusena. Näiteks lineaarne ringhääling, tellitavad videod, veebisaidid, suhtlusvõrgustikud, blogid või masinatevaheline teabevahetus (vt eelnõu § 1 punkti 7).

Määratluse alla mitte kuulumise kindlakstegemisel tähtsust omavaid termineid „väheoluline“ ja „üksnes täiendav võimalus“ tuleks tõlgendada kitsalt ja objektiivselt lõppkasutaja seisukohast lähtudes. Isikutevahelise side pidamise võimalust võiks käsitada väheolulisena, kui selle objektiivne kasu lõppkasutaja jaoks on väga väike ja kui tegelikult kasutavad lõppkasutajad seda väga harva. Isikutevahelise side teenuse määratluse alt välja jääva võimaluse näiteks võiks olla veebimängude suhtluskanal, mis sõltub teenuse sidevõimaluste omadustest.

ESS §-i 2 täiendatakse punktiga 34¹, kus sätestatakse **numbripõhise isikutevahelise side teenuse** mõiste, mis tuleneb sidedirektiivi artikli 2 punktist 6. Numbripõhise isikutevahelise side teenus on Eesti või rahvusvahelisse numeratsiooniplaani kuuluvaid numbreid kasutav isikutevahelise side teenus ehk teisisõnu kasutatakse ühenduse loomiseks numbreid. Siia alla kuuluvad tavatelefon- ja mobiiltelefoniteenus ning ka OTT-teenused, mis võimaldavad helistamist numbritele nt Skype kaudu helistamine mobiiltelefoninumbrile. Sellised OTT-teenused allutatakse sideregulatsiooni alla ning neile kehtivad samad nõuded, mis traditsioonilistele sideteenustele.

ESS §-i 2 täiendatakse punktiga 34², kus sätestatakse **numbrivaba isikutevahelise side teenuse** mõiste, mis tuleneb sidedirektiivi artikli 2 punktist 7. Numbrivaba isikutevahelise side teenuse osutamisel ei kasutata numbreid. Siia alla kuuluvad sellised OTT-teenused nagu näiteks Facebook Messenger, Google Hangouts, Skype Messenger (sõnum Skype to Skype vahel).

Punkt 2. ESS täiendatakse uute mõistetega „helistaja asukohateave“ ja „hädaabiühendus“, mis on seotud sidedirektiivi ülevõtmisega.

ESS §-i 2 täiendatakse punktiga 8², kus sätestatakse helistaja asukohateabe mõiste, mis tuleneb sidedirektiivi artikli 2 punktist 40. See mõiste on kasutuses juba ESS §-is 88, kuid selguse huvides ja sidedirektiivis selle eraldi mõistena välja toomisega on vajalik selle mõiste lisamine mõistena ka ESS-i. Helistaja asukohateave mängib olulist rolli inimeste päästmisel õnnetusjuhtumite korral ning aitab Häirekeskusel täita oma tööülesandeid tingimusel, et Häirekeskuse süsteemi kaudu on tagatud hädaolukorra side ja sellega seotud andmete sh asukohateabe edastamine asjaomastele hädaabiteenistustele.

ESS §-i 2 täiendatakse punktiga 8³, kus sätestatakse hädaabiühenduse mõiste, mis tuleneb sidedirektiivi artikli 2 punktis 38. Tänu tehnika arengule ei ole lõppkasutajatel juurdepääs hädaabiteenistustele täna enam mitte ainult häälkõne vahendusel, vaid ka muude isikutevahelise side teenuste kaudu. Seepärast peaks hädaabiühenduse mõiste hõlmama kõiki neid isikutevahelise side teenuseid, mis võimaldavad juurdepääsu sellistele hädaabiteenistustele.

Punkt 3. ESS § 2 punktides 9¹, 47² ja 62¹ ning § 51 lõike 2 punktis 4, § 60 lõike 2 punktis 2 ja § 134 lõike 4 punktis 4 asendatakse sõna „infrastruktuur“ sõnaga „taristu“. 2010. a tehti sõnavõistlusel ettepanek võtta Eestis võõrkeelse sõna „infrastruktuur“ asemel kasutusele eestikeelne sõna „taristu“. Selle sõna kasutamine on kinnistunud eesti keelde, seega võtame selle sõna kasutusele ka ESS-is.

Punkt 5. ESS § 2 punktis 17 asendatakse sõna „elektroonilise“ sõnaga „isikutevahelise“. Tegemist on mõiste „kõne“ viimisega kooskõlla sideteenuse mõiste laiendamise ja sisedirektiivi artikli 2 punktiga 31.

Punkt 6. ESS §-st 2 tunnistatakse kehtetuks mõisted „lairibateenus“ ja „lairibaühendus“, kuna eelnõu § 1 punktiga 14 täiendatakse ESS-i mõistega „väga suure läbilaskevõimega sidevõrk“, mis võtab nimetatud mõisted üle (vt eelnõu § 1 punkti 14).

Punkt 7. ESS §-i 2 täiendatakse punktiga 30¹ ehk mõistega „masinatevaheline side teenus“, kuna seda mõistet ei ole Eesti õiguses defineeritud ning seda kasutatakse ESS-is. Masinatevahelise side teenuse (*Machine to Machine Communications, M2M*) korral luuakse M2M-mobiiltelefoninumbri kasutamise vahendusel sidevõrgu kaudu ühendus kas kahe või enama masina vahel või inimese ja masina vahel. Oluline on see, et üks pool on alati masin. Masinatevahelise side teenuse osutamiseks kasutatakse 10- või 12-kohalisi mobiiltelefoninumbreid.

Punkt 9. ESS §-i 2 täiendatakse punktiga 39² ehk mõistega „raadiokohtvõrk“, mis tuleneb sisedirektiivi artikli 2 punktis 24. Raadiokohtvõrgu näol on tegemist väikese võimsuse ja tööulatusega raadiosagedusi kasutava võrguga konkreetsetes piirkonnas nt kohviku WiFi. Raadiokohtvõrgud on väga väikese tegevusraadiusega (harilikult ühe hoone piirides) ning nad töötavad sagedustel, mille kasutamiseks pole vaja sagedusluba (2,4 GHz ja 5 GHz).

Punkt 10. ESS §-i 2 täiendatakse punktiga 43¹ ehk mõistega „raadiosageduste ühiskasutus“, mis tuleneb sisedirektiivi artikli 2 punktist 26. Raadiosageduste ühiskasutuse eesmärk on hõlbustada raadiosageduste ühiskasutust vastavalt kõigi asjaosaliste vahelisele siduvale kokkuleppele kooskõlas sagedusloa ühiskasutusreeglitega, et tagada kõigile kasutajatele prognoositav ja usaldusväärne ühiskasutuse kord, ilma et see piiraks konkurentsiõiguse kohaldamist. Ühiskasutuse nõuded sätestatakse sagedusloaga või konkursi määrusega (ESS § 9 lõige 4).

Punkt 11. ESS §-i 2 täiendatakse punktiga 52¹ ehk mõistega „spetsiaalne isikutevaheline side teenus“, mis tuleneb sisedirektiivi artikli 2 punktist 35. Spetsiaalne isikutevaheline side teenus on puuetega lõppkasutajatele mõeldud teenus, kahe või enama osapoolle vaheline suhtlus, mis edastatakse reaajas videona ning häälena ja tekstina.

Punkt 12. ESS § 2 punkti 60 täiendatakse selliselt, et oleks selgesõnaliselt sätestatud, et terminalseade hõlmab ka ruuterit ja modemit. See muudatus on tehtud õigusselguse huvides.

Punkt 13. ESS § 2 punktis 61 sätestatud tingimusjuurdepääsu mõiste viiakse kooskõlla sisedirektiivi artikli 2 punktiga 12. Tingimusjuurdepääsu mõistet täiendatakse sõnadega „või autentimissüsteem“. Tegemist on mõiste täpsustamisega tehnoloogia arengust tingitud autentimist võimaldavate süsteemide lisandumisega.

Punkt 14. ESS §-i 2 täiendatakse punktidega 66¹ ja 66² ehk uute mõistetega „väga suure läbilaskevõimega sidevõrk“ ja „väikese levialaga raadiosagedusi kasutatav juurdepääsupunkt“, mis tulenevad sisedirektiivi artikli 2 punktidest 2 ja 23.

Väga suure läbilaskevõimega sidevõrgu sätestamise vajadus tuleneb tehnoloogia arengust ja vajadust selliste võrkude määratlemiseks. Sideturu peatükis kehtestatakse nõudeid väga suure läbilaskevõimega võrkudele.

Väikese levialaga raadiosagedusi kasutatav juurdepääsupunkti (*small cell*) defineerimise vajadus tuleneb tehnoloogia arengust ja vajadusest sellise juurdepääsupunkti määratlemiseks. Viienda põlvkonna mobiilsidevõrgu (edaspidi *5G võrk*) ehitus vajab signaali väikese hilistusaja saavutamiseks suurel hulgal väikese levialaga raadiosagedusi kasutavate juurdepääsupunktide kasutuselevõttu ehk väga tihedat tugijaamade võrgustikku. Juba praegu moodustab suure osa sideettevõtja sidevõrgu kuludest: tugijaamade ehitus ja elektrienergiaga varustamine. Kuna 5G võrk eeldab tugijaamade paiknemist oluliselt tihedamalt võrreldes senisega, siis tänased kitsaskohad võrgu rajamisel muutuvad 5G võrgu välja ehitamisel veelgi kriitilisemaks. Samas on elanike ootused mobiilside katvusele ning toimivusele väga kõrged. E-teenuste olemasolu ja kättesaadavust peetakse elementaarseks. Tehnoloogia arengust saavad elanikud otsest kasu, seda nii sotsiaalse heaolu kui ka innovaatiliste mugavusteenuste näol. Kuna 5G võrk on olemuselt „tihe võrk“, pakub avalik taristu, näiteks avalikud hooned, ehitised, tänavalambid, valgusfoorid jms, tänu paiknemistihedusele väga väärtuslikke punkte väikese levialaga raadiosagedusi kasutavate juurdepääsupunktide paigaldamiseks ja kasutamiseks.

Väikese levialaga raadiosagedusi kasutatavate juurdepääsupunktide kasutuselevõtul peaks sideettevõtjatel olema õigus väga lihtsalt avalikele objektidele juurde pääseda. Teisisõnu, avalikud hooned ja muu avalik taristu on vajalik mõistlikel tingimustel teha kättesaadavaks väikese raadiusega tugijaamade kasutuselevõtuks. (vt lisaks eelnõu § 2).

Turule sisenemine (eelnõu § 1 punktid 15–17 ja 112)

Punkt 15. ESS § 4 lõiget 1 muudetakse ja täpsustatakse, millistel sideettevõtjatel on teavitamiskohustus sideteenuse osutamise alustamisel. See muudatus on tingitud sideteenuse mõiste laiendamisest ja vajadusest välistada numbrivaba isikutevahelise side teenuse osutaja teavitamiskohustusest, kuna numbrivaba isikutevahelise side teenused ei kasuta üldkasutatavaid numeratsiooniresse ega osale avalikult tagatud koostalitlusvõimelises ökosüsteemis. Seepärast ei kohaldata seda liiki teenuste suhtes teavitamiskohustust.

Numbrivaba isikutevahelise side teenuste suhtes kehtestatakse kohustusi üksnes siis, kui avalik huvi nõuab konkreetsete regulatiivsete kohustuste kohaldamist isikutevahelise side teenuste kõigi liikide suhtes olenemata sellest, kas teenuse pakkumiseks kasutatakse numbreid või ei. Sellega võetakse üle sisedirektiivi artikli 12 lõige 2.

Punkt 16. ESS § 4 lõiget 2 täiendatakse teabega, mida peab sideteenuse teade sisaldama lisaks majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse (edaspidi *MSÜS*) §-s 15 esitatud andmetele. MSÜS § 15 sätestatakse üldised andmed, mida ettevõtja (ESS mõistes isik, kes soovib alustada sideteenuse osutamist) peab majandustegevusteates esitama. Lisaks MSÜS § 15 peab sideteenuse teade sisaldama ka ESS § 5 lõikes 2 toodud andmeid – st sideteenuse kirjeldust ja sideteenuse tegevuse geograafilise piirkonna ning selle punkti muudatusele ka oma veebilehe aadressi, kui see on olemas. See täiendus tuleneb sisedirektiivi artikli 12 lõike 4 punktist d.

Punktid 17 ja 112. ESS § 4 täiendatakse lõikega 4, mille kohaselt peab TTJA esitama Euroopa reguleerivate asutuste ametile *Body of European Regulators for Electronic Communications – BEREC*) (edaspidi *Euroopa Sideamet*) kõik majandustegevusregistris registreeritud sideteenuse teated. Sellega võetakse üle sisedirektiivi artikli 12 lõige 4. Selle sätte eesmärk on tõhustada piiriülest kooskõlastust, eriti üleeuroopaliste sideettevõtjate jaoks. Selleks loob Euroopa Sideamet selliste teadete andmebaasi ja hakkab seda haldama.

ESS-i rakendussättes (§ 196³) sätestatakse, et esmakordselt peab TTJA esitama Euroopa Sideametile majandustegevusregistris registreeritud sideteenuste teated hiljemalt 2021. aasta 21. detsembriks. See kohustus tuleneb sisedirektiivi artikli 12 lõike 4 kolmandast taandest.

Sagedushaldus (eelnõu § 1 punktid 18–20)

Punkt 18. ESS § 9 täiendatakse lõigetega 4¹ ja 4², millega võetakse üle sisedirektiivi artikli 23 lõige 2, artikli 35 lõige 1 ja artikli 37 esimene taane. Sätte eesmärk on konkursi korras (ESS § 9 lõike 4) antavate raadiosagedusalade andmise tingimuste ühetaoline kohaldamine. See puudutab Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsuse 676/2002/EÜ¹³ alusel antud traadita lairavõrkude ja teenuste ühtlustatud raadiosageduste Euroopa Komisjoni rakendusotsuseid järgivaid MKM ministri määruseid (ESS § 9 lõike 4 alusel antavad ministri määrused). Sellistest eelnõudest tuleb selle sätte jõustumisel teavitada Euroopa Liidu sageduspoliitika töörühma (*Radio Spectrum Policy Group*, edaspidi RSPG).

Euroopa Komisjoni rakendusotsutes sätestatakse sagedusalade andmiseks ühtsed nõuded (tehnilised nõuded – nt kanali samm, ajalised nõuded – nt millal peab sagedusala kasutusele võtma jne). Sellised otsused on näiteks 3,6 GHz otsus (EL) 2019/235¹⁴, 700 MHz otsus (EL) 2017/899¹⁵, 800 MHz otsus 2010/267/EL¹⁶ ja 2,6 GHz otsus 2008/477/EÜ¹⁷ jne. Neid ja teisi otsused silmas pidades (v.a 700 MHz, selle kohta veel ei ole MKM-i ministri määrust) on välja antud järgmised MKM-i ministri määrused (vaata ESS § 9 lõike 4 alusel antud MKM-i ministri määrused):

https://www.riigiteataja.ee/dynaamilised_lingid.html?dyn=113032019047&id=12945911;12945926;13362601;106072011006;111042013002;107032017015;125012019003.

ESS § 9 lõike 4¹ alusel peab MKM teavitama ESS § 9 lõike 4 alusel vastuvõetava MKM-i ministri määruse eelnõust RSPG-d ja annab RSPG-le teada, kas ta soovib selle määrust eelnõu vastastikuseks hindamiseks kutsuda kokku RSPG foorumit, kus kõik liikmesriigid saavad määruse eelnõu osas arvamust avaldada. RSPG vastastikuse hindamise foorumi arvamust ei pea liikmesriigid arvesse võtma. Selle sätte rakendamisel soovitakse suurendada sagedusalade andmise tingimuste ühtlustamist ja parimate praktikate jagamist.

ESS § 9 lõikega 4² täiendamise eesmärk on soodustada koostööd liikmesriikide ja RSPG vahel sageduslubade andmisel konkursi korras. Sellise koostöö raames on liikmesriikidel võimalus oma konkursi nõuded ja tingimused ühtlustada. Ühtlustatud nõuetega konkursi korral on sideettevõtjal, kes on huvitatud oma sidevõrgu arendamisest mitmes liikmesriigis korraga, oluliselt lihtsam konkurssidel osaleda, kuna ta pea end enam iga konkursi tingimustega eraldi kurssi viima. See aitab pikemas perspektiivis liikuda ühtsema EL sideturu poole. Sideettevõtjaid, mis tegutsevad mitmes liikmesriigis korraga on hulgaliselt. Näiteks: Telia Company AB tegutseb 14 riigis (sh 7 EL liikmesriigis)¹⁸ ja Vodafone omab võrku 25 riigis ja partnerina tegutseb 47 riigis (sh 14 EL liikmesriigis omab võrku ja 8 EL liikmesriigis tegutseb partnerina)¹⁹. Oluline on rõhutada, et ühtlustatakse küll konkursi tingimused, kuid konkursid viib läbi ikkagi iga liikmesriik eraldi.

¹³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus nr 676/2002/EÜ, 7. märts 2002, Euroopa Ühenduse raadiospektripoliitika reguleeriva raamistiku kohta. EÜT L 108, 24.04.2002, lk 1–6.

¹⁴ Komisjoni rakendusotsus (EL) 2019/235, 24. jaanuar 2019, otsuse 2008/411/EÜ muutmise kohta seoses sagedusala 3400–3800 MHz suhtes kohaldatavate tehniliste tingimuste ajakohastamisega. ELT L 37, 8.2.2019, lk 135–143.

¹⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus (EL) 2017/899, 17. mai 2017, 470–790 MHz sagedusala kasutamise kohta liidus. ELT L 138, 25.5.2017, lk 131–1.

¹⁶ Euroopa Komisjoni otsus 2010/267/EL ühtlustatud tehniliste tingimuste kohta sagedusala 790–862 MHz kasutamiseks selliste maapealsete süsteemide puhul, mille alusel on võimalik Euroopa Liidus pakkuda elektroonilisi sideteenuseid (ELT L 17, 11.5.2010, lk 95–101).

¹⁷ Komisjoni otsus 2008/477/EÜ, 13. juuni 2008, sagedusala 2500–2690 MHz ühtlustamise kohta maapealsete süsteemide jaoks, millega on võimalik ühenduses pakkuda elektroonilisi sideteenuseid. ELT L 163, 24.6.2008, lk 37–41.

¹⁸ https://et.wikipedia.org/wiki/Telia_Company (kättesaadav seisuga 03.02.2020).

¹⁹ <https://en.wikipedia.org/wiki/Vodafone#Europe> (kättesaadav seisuga 03.02.2020).

Punkt 19. ESS § 9 täiendatakse lõigetega 6–9, kus sätestatakse sageduslubade andmise erinorm, mis tuleneb sisedirektiivi artiklist 53. Sätestatakse, et otsuse 676/2002/EÜ alusel antud traadita lairibavõrkude ja teenuste ühtlustatud raadiosageduste rakendusotsuse vastuvõtmisest alates peab liikmeriik rakendusotsuses sätestatud sagedusala konkursi korras välja andma 30 kuu jooksul pärast nimetatud rakendusotsuse vastuvõtmisest. Eesmärk on kiirendada uute ühtlustatud raadiosageduste väljaandmist ja vältida piiriüleseid raadiohäireid.

Ühtse tähtaja sätestamisega soovitakse vältida seni ühtlustatud raadiosageduste kasutusele võtmisel ilmnunud probleeme nagu näites 800 MHz kasutuselevõtt Lõuna-Euroopas, kus alles nüüd on suutnud Malta ja Itaalia lahendada oma piiriülesed probleemid ning andnud selle ala mobiilse lairiba kasutusse. Samas Eesti andis selle ala mobiilse lairiba kasutusse juba 2013. aastal²⁰, kuigi ka meil olid piiriülesed probleemid Lätiga.

Eesti piiriüleseid probleeme see täielikult ära ei lahenda, kuna üks meie naabritest on ka mitte EL-i liikmesriik ehk Venemaa, kellele antud regulatsioon ei kohaldu. Näiteks 700 MHz piiriülesel koordineerimisel on liikmesriigid, kes piirnevad Venemaaga (sh Eesti) palunud Euroopa Komisjoni abi 700 MHz koordineerimisel Venemaaga.

Eelnõuga nähaksegi ette erandid, mille puhul võib riik 30 kuuse tähtaja edasi lükata, kui seda tingib riigi julgeolek, vääramatu jõud või koordineerimise vajadus kolmandate riikidega (nt Venemaaga). Eesti puhul võib tähtaja edasilükkamine tuleneda just viimasest erandist ehk kolmandate riikide erinevast raadiosagedusala kasutusest, mis vajab koordineerimist ning toetudes praktikale, võtab väga palju aega. Edasilükkamine sätestatakse, kas Eesti raadiosagedusplaaniga (ESS § 9 lõige 3) või konkursi määrusega (ESS § 9 lõige 4).

Kui riik tulenevalt eranditest lükkab sagedusloa andmise tähtaega edasi, peab ta sellest teavitama Euroopa Komisjoni.

Punkt 20. ESS § 11 lõiget 1¹ täiendatakse punktidega 3¹–3³. Sellega võetakse üle sisedirektiivi artikli 46 lõike 1 punktid a ja c ning sätestatakse riigi julgeoleku ja avaliku korra tagamise eesmärgil raadiosageduste kasutamise reguleerimine sageduslubadega. Tegu on lõikega, mis sätestab eesmärgid, mille täitmiseks on põhjendatud raadiosageduste kasutamine sagedusloa alusel. EL-i üldiseks suunaks on kujunenud raadiosageduste võimalikult lihtne ja paindlik kasutamine, mille tulemusena püütakse vähendada ka sageduslubade osakaalu. Samas tuleb arvestada, et sageduslubadest täielikult vabaneda pole võimalik, kuna raadiosageduste kasutamisel tuleb tagada häirekindel töö, side teenuse kvaliteet ja efektiivne kasutamine. Täiendavate sätete lisamine on tingitud raadiosageduste üha tihedamast kasutamisest ning vajadusest häirete vältimiseks raadiosagedusi kasutavate seadmete vahel võtta arvesse täiendavaid aspekte.

Numeratsioon (eelnõu § 1 punktid 21–25)

Punkt 21. ESS täiendatakse §-ga 28¹, kus sätestaks numbri broneerimise andmekogu põhimääruse volitusnorm, määratakse andmekogu vastutav töötleja ning andekogu koosseis. Selle muudatusega viiakse numbri broneerimise andekogu vastavusse avaliku teabe seaduses sätestatuga.

Punkt 22. ESS § 32 lõiget 5 täiendatakse, et helistamine Euroopa ühtsele kadunud laste abitelefoni 116000 on tasuta, sellega võetakse üle sisedirektiivi artikli 96 lõige 1. Selle numbri omanik Eestis on Sotsiaalkindlustusamet ja juba praegu on Eestis sellele numbrile

²⁰ <https://www.am.ee/node/3077> (kättesaadav seisuga 03.02.2020).

Punkt 23. ESS § 34 lõike 1 punkti 2 täpsustatakse numbriloo taotluse andmeid, lisaks lõikes 1 sätestatule peab numbriluba taotlev isik tooma välja ka numbri kasutamise piirkonna, sellega võetakse üle sisedirektiivi artikli 93 lõige 4. Selle täienduse tulemusel märgib isik numbriloo taotlusele, mis piirkonnas ta numbreid kasutab nt Eesti, Soome jne. Piirkonna märkimise tulemusena on TTJA-l ülevaade, kus Eesti numeratsiooniresurssi kasutatakse. Selle teabe põhjal koostab Euroopa Sideamet andmebaasi.

Punktid 24 ja 25. ESS § 36 täiendatakse punktiga 6¹ ja § 36 senine tekst loetakse lõikeks 1 ning §-i 36 täiendatakse lõikega 2. Nende muudatustega täiendatakse numbriloo andmise, muutmise või pikendamise keeldumise aluseid, mis tuleneb sisedirektiivi artikli 93 lõikest 2. Kuna numeratsiooniresurss on piiratud ressurss, siis lisatakse alus, et kui on oht numeratsiooniresurssi ammendumisele, siis võib TTJA keelduda numbriloo andmisest, muutmisest või pikendamisest. Seda normi ei laiendata sideettevõtjatele, kuna numbreid kasutatavatele sideettevõtjatele tuleb tagada sideteenuse osutamiseks vajalik numeratsiooniresurss ja see on nende teenuse osutamiseks vajalik. Kui sideettevõtjal puuduks vajalik numeratsiooniresurss, siis omab see väga suurt mõju ühiskonnale ja kasutajatele laiemalt.

Sidedirektiivi artikkel 93 lõige 2 kohaselt võtab Euroopa Sideamet 21. juuniks 2020, pärast sidusrühmadega konsulteerimist ja koostöös Euroopa Komisjoniga, vastu suunised numeratsiooniresursside haldamise suutlikkuse ja numeratsiooniresursside ammendamise ohu hindamise ühiste kriteeriumide kohta, et aidata kaasa selle lõike kohaldamisele.

Sideturu regulatsioon (eelnõu § 1 punktid 26–80 ja 110)

Ülevaade sideteenuste turgude valdkonnaspetsiifilisest reguleerimisest

ESS 5. peatükk reguleerib märkimisväärse turujõuga sideettevõtjatega seonduvat.

Praeguses ESS-is koosneb sideteenuse turgude valdkonnaspetsiifiline reguleerimise protsess üldjuhul kolmest osast. Esiteks valdkonnaspetsiifiliste turgude piiritlemine, teiseks nimetatud turgude konkurentsi olukorra analüüs ja märkimisväärse turujõuga ettevõtja olemasolu välja selgitamine ning kolmandaks efektiivsete ja põhjendatud kohustuste määramine märkimisväärse turujõuga ettevõtjale eesmärgiga tagada konkurentsi toimimine. Nimetatud protsessid jäävad kehtima ka pärast sisedirektiivist tulenevate nõuete üle võtmist.

Valdkonnaspetsiifiliselt reguleeritavad turud määrab üldjuhul kindlaks Euroopa Komisjon. Hetkel on nendeks neli erinevat hulgiteenuste turgu, kuid see võib aja jooksul muutuda, kuna Euroopa Komisjon hindab teatud aja tagant turgude arengut ja otsustab, kas on vaja turgude loetelu muuta. Riigi regulaator (TTJA) võib ka ise määrata mõne turu valdkonnaspetsiifiliselt reguleeritavaks turuks, kuid see peab olema põhjendatud ja seda peab konsulteerima Euroopa Komisjoniga. Praktikas Eesti sideturu regulaator ühtegi turgu ise määranud ei ole.

Määratud turgudel konkurentsi hindamine peab olema kooskõlas Euroopa Komisjon juhustega. Eelkõige peab kindlaks tegema, kas esinevad püsivad ja kõrged struktuursed, õiguslikud või regulatiivsed turule sisenemise tõkked, kas turu struktuur ei võimalda taristust või kõrgetest sisenemistõketest tulenevalt tõhusa konkurentsiolukorra saavutamist ettenähtud ajavahemiku jooksul (üldjuhul 3 aasta) ja kas konkurentsiõiguse kohaldamine ei ole piisav väljaselgitatud turutõrke kõrvaldamiseks. Kui konkurents ei toimi ja mõnel sideettevõttel on märkimisväärne turujõud, siis tunnistatakse see sideettevõtte märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks. Kui turuanalüüs näitab, et konkurents toimib, siis jäetakse märkimisväärse turujõuga ettevõtja määramata.

Kui märkimisväärse turujõuga ettevõtja on määratud, siis analüüsitakse millised on peamised konkurentsiprobleemid, mida antud ettevõtja oma tegevusega võib turul põhjustada ja hinnatakse millised kohustused neid probleeme kõige efektiivsemalt vältiksid. Eelkõige peavad rakendatavad kohustused olema mõistlikud ja otstarbekad, objektiivselt kaalutud, läbipaistvad ja suunatud konkurentsi edendamisele jaeturgudel ning lõppkasutajate huvide kaitseks.

Kui märkimisväärse turujõuga ettevõtja annab oma sidevõrgu või olulise osa sellest üle teisele omanikule kuuluvale eraldiseisvale majandusüksusele või loob eraldiseisva majandusüksuse, siis peab sellest eelnevalt ja õigeaegselt teavitama TTJA-d, kes hindab (viib läbi turuanalüüsi) kavandatava tehingu mõju nimetatud sidevõrguga seotud turgudele. Vajadusel kehtestab TTJA konkurentsiprobleemide vältimiseks nimetatud majandusüksusele märkimisväärse turujõuga ettevõtja kohustusi. Samuti võib vajadusel vabastada vastava sidevõrgu üle andja märkimisväärse turujõuga ettevõtja staatuses ja/või kohustustest.

Kõik eeltoodud protsesside tulemused (vastavad otsuse kavandid ja eelnõud) peavad enne lõpliku jõustumist läbima nii riigisisese konsulteerimise kui ka konsulteerimise Euroopa Komisjoni, Euroopa Sideameti ja Euroopa Liidu liikmesriikide regulaatoritega. Seejuures turgude piiritlemise ja märkimisväärse turujõuga ettevõtja määramise osas ei või vastavat eelnõud jõustada enne Euroopa Komisjon heaks kiitu. Märkimisväärse kohustuste eelnõu võib jõustada ka ilma Euroopa Komisjoni heaks kiiduta, kuid tuleb põhjendada, miks Euroopa Komisjoni seisukohtadega ei arvestata.

Eelkirjeldatud turu piiritlemise, märkimisväärse turujõuga ettevõtja määramise ja talle kohustuste kehtestamise protsessi peab reguleeritud turgudel läbi viima perioodiliselt iga kolme aasta tagant.

Uue sisedirektiivist tulenevate nõuete üle võtmisega täiendatakse ESS-i sideteenuse turgude valdkonnaspetsiifilist regulatsiooni järgmiselt:

- 1) lisatakse turgude piiritlemise osas riikide üleste turgude määratlemise võimalus;
- 2) lisatakse märkimisväärse turujõuga ettevõtjale õigus sidevõrgu üle andmisel eraldiseisvale majandusüksusele välja pakkuda endale ise kohustusi;
- 3) lisatakse märkimisväärse turujõuga ettevõtjale õigus väga suure läbilaskevõimega sidevõrkudesse kaasinvesteeringu võimaldamisel välja pakkuda endale ise kohustusi;
- 4) piiratakse kohustuste mahtu märkimisväärse turujõuga ettevõtjale, kes tegeleb ainult hulgimüügiga;
- 5) lisatakse märkimisväärse turujõuga ettevõtjale kohustusi seoses pärandtaristu kasutusest kõrvaldamise ja üleminekuga uuele taristule;
- 6) reguleeritud turgudel pikendatakse turupiiritlemise, märkimisväärse turujõuga ettevõtja määramise ja talle kohustuste kehtestamise perioodilisust kolmelt aastalt viiele aastale ja eri juhul võib seda pikendada ühe aasta võrra, kuid sellest tuleb Euroopa Komisjoni eelnevalt teavitada.

Riikideülese turu võib piiritleda Euroopa Komisjon liikmesriikide järelevalve asutuste taotluse alusel. Kui Euroopa Komisjon jätab eelnimetatud taotluse alusel riikideülese turu piiritlemata, siis võivad liikmesriikide järelevalveasutused teostada turuanalüüsi siiski ühiselt, kui turutingimused riikides on piisavalt sarnased. Samuti võivad liikmesriikide järelevalveasutused või sideettevõtjad esitada Euroopa Sideametile taotluse analüüsida nõudlust lõppkasutajale riikideüleselt pakutavate toodete ja teenuste järele ühel või mitmel Euroopa Komisjoni soovitusel piiritletud turul. Kui Euroopa Sideamet teeb riikideüleste toodete ja teenuste kohta suunise, siis peab TTJA seda arvesse võtma valdkonnaspetsiifiliselt reguleeritavate turgudel analüüsides läbiviimisel ja kohustuste kehtestamisel.

Sidevõrgu üle andmisel eraldiseisvale majandusüksusele märkimisväärse turujõuga ettevõtja poolt võib uue majandusüksuse omanik välja pakkuda kohustusi seoses juurdepääsutingimustega, mida kohaldatakse tema sidevõrgu suhtes eraldamisprotsessi rakendamise ajal ja pärast selle rakendamist, et tagada kolmandate isikute (teiste sideettevõtjate) tõhus ja mittediskrimineeriv hulgitasandi juurdepääs eraldatavale sidevõrgule. TTJA viib eraldatava sidevõrguga seotud eri turgudel läbi analüüsi ja hindab, kas on vaja määrata eraldatud sidevõrgu uus majandusüksus märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks. Kui nimetatud majandusüksus määratakse märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks, siis hindab TTJA võimalike konkurentsiprobleemide vältimiseks vajalikke ja efektiivseid kohustusi, sh vastava majandusüksuse poolt välja pakutud kohustusi ning teeb need oma otsusega kas osaliselt või täielikult siduvaks. Majandusüksuse poolt välja pakutud kohustusi võib kehtestada ka kauemaks kui on üldjuhul märkimisväärse turujõuga ettevõtja kohustuste kehtimise periood (viis aastat). Kõik eeltoodud protsesside tulemused (vastavad otsuse kavandid ja eelnõud) peavad enne lõpliku jõustumist läbima nii riigisisese konsulteerimise kui ka konsulteerimise Euroopa Komisjoni, Euroopa Sideameti ja Euroopa Liidu liikmesriikide regulaatoritega.

Väga suure läbilaskevõimega sidevõrkudesse kaasinvesteeringut võimaldab märkimisväärse turujõuga ettevõtja võib välja pakkuda kohustusi seoses väga suure läbilaskevõimega sidevõrgu avamisega kaasinvesteeringuteks teisele sideettevõtjale. Nimetatud kaasinvesteeringut hõlmab näiteks kaasomandit või pikaajalist riskide jagamist kaasrahastamise või ostulepingute kaudu, millest tulenevad konkreetset struktuurset laadi õigused teisele sideettevõtjale. TTJA peab läbi viima turuanalüüsi hindamiseks eelkõige, kas kaasinvesteeringut pakkumine ja pakutavad kohustused vastab seadusega sätestatud tingimuste loetelule. Kui riigi reguleeriv asutus (TTJA) jõuab turuanalüüsi tulemusel järeldusele, et kaasinvesteeringut pakkumine ja pakutavad kohustused vastavad ESS-is sätestatud tingimuste loetelule, muudab ta pakutavad kohustused siduvaks ning ei kehtesta mingeid lisakohustusi seoses uue väga suure läbilaskevõimega võrgu osadega, kui vähemalt üks potentsiaalne kaasinvestor on sõlminud märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks tunnustatud ettevõtjaga kaasinvesteeringut lepingu. Märkimisväärse turujõuga ettevõtja poolt välja pakutud kohustusi võib kehtestada ka kauemaks kui on üldjuhul märkimisväärse turujõuga ettevõtja kohustuste kehtimise periood (viis aastat). Kõik eeltoodud protsesside tulemused (vastavad otsuse kavandid ja eelnõud) peavad enne lõpliku jõustumist läbima nii riigisisese konsulteerimise kui ka konsulteerimise Euroopa Komisjoni, Euroopa Sideameti ja Euroopa Liidu liikmesriikide regulaatoritega.

Ainult hulgimüügiga tegelev märkimisväärse turujõuga ettevõtjale, kes ei tegutse mitte ühelgi lõppkasutajale pakutava sideteenuse jaeturul võib TTJA kehtestada üksnes kohustusi sidevõrgule juurdepääsu osas ja selle juurdepääsuga vajalike andmete avaldamise osas ning õiglase ja mõistliku hinnastamise kohustusi, kui need on turuanalüüs kohaselt põhjendatud ja vajalikud. Eeltoodud kohustuste kehtestamise protsesside tulemused (vastavad otsuse kavandid ja eelnõud) peavad enne lõpliku jõustumist läbima nii riigisisese konsulteerimise kui ka konsulteerimise Euroopa Komisjoni, Euroopa Sideameti ja Euroopa Liidu liikmesriikide regulaatoritega.

Pärandtaristult üleminekul uuele taristule peab märkimisväärse turujõuga ettevõtja sellest eelnevalt ja õigeaegselt teavitama TTJA-d. Pärandtaristu kasutusest kõrvaldamise või asendamise protsessis peab olema tagatud läbipaistev ajakava ja tingimused, sealhulgas asjakohane ülemineku etteatamise aeg ning uue taristu baasil pakutavad alternatiivseid juurdepääsu tooteid, mis on võrreldava pärandtaristu baasil pakutavate juurdepääsu toodetega. Selleks võib TTJA kehtestada märkimisväärse turujõuga ettevõtjale vastavaid pärandtaristult ülemineku protsessiga seotud kohustusi. Kui uue taristu osas on eelnimetatud kohustused

kehtestatud, siis võib TTJA tunnistada kehtetuks pärandtaristu varade juurdepääsule kehtestatud kohustused. Eeltoodud kohustuste kehtestamise protsesside tulemused (vastavad otsuse kavandid ja eelnõud) peavad enne lõpliku jõustumist läbima nii riigisisese konsulteerimise kui ka konsulteerimise Euroopa Komisjoni, Euroopa Sideameti ja Euroopa Liidu liikmesriikide regulaatoritega.

Punktid 26, 32–34, 61 ja 66. ESS § 41 lõike 1 punktis 2, § 45 lõikes 1, § 46 lõike 1 punktis 1, § 47 lõiketes 1, 3 ja 4, § 49 lõikes 6, § 54 lõikes 1, § 55 lõikes 1 ja § 144 lõike 2 punktis 1 tehtavad asendused tingivad eelnõu § 1 punktid 30 ja 31, kus ESS § 44 muudetakse ja tükeldatakse kolmeks paragrahviks. Selle tulemusena on vaja viia viited kooskõlla ESS-i eelnõus tehtud muudatustele.

Punktid 27, 73, 76 ja 110. ESS § 41 lõike 2 punktis 2, §-s 62, § 64 lõikes 1 ja § 166¹ lõikes 1 tehtavad asendused tingivad eelnõu § 1 punktid 74 ja 75, kus ESS § 63 muudetakse ja tükeldatakse kolmeks paragrahviks. Selle tulemusena on vaja viia viited kooskõlla ESS-i eelnõus tehtud muudatustele.

Punktid 28 ja 29. Kooskõlas sisedirektiivi artikli 64 lõikega 3, artikli 65 lõikega 1 ja artikli 66 lõigetega 1 ja 2 täiendatakse ESS § 43 lõiget 1 ja lisatakse uued lõiked 4–6.

ESS § 43 lõike 1 kohaselt juhindub TTJA sideturgude piiritlemisel Euroopa Komisjoni turgude loetelu puudutavatest soovitudest. Lõike 1 täienduse kohaselt peab TTJA lisaks soovitudetele arvestama turgude piiritlemisel ka riigisiseseid ja kohalikke olusid, st arvestama kohalikku taristualast konkurentsi ja sideteenuse andmekogu andmeid, eelkõige geograafilist ülevaadet andmesideteenuse kohta. Täpsemalt sideteenuse andmekogust vaata eelnõu § 1 punktides 99–104.

ESS § 43 täiendatakse uue lõikega 4, mis võtab üle sisedirektiivi artikli 65. Uue lõikega sätestatakse täiendav turu piiritlemise võimalus. Nimelt võivad riigi reguleerivad asutused piiritleda turge ka riikideülel. Selline riikideülene turgude piiritlemine võib osutuda vajalikuks ja põhjendatuks juhul, kui liikmesriikide turutingimused on piisavalt sarnased ja koordineeritud regulatiivne lähenemine turule tooks kaasa positiivse mõju turuosalistele laiemalt. Riikideülese turu piiritlemine võib olla põhjendatud näiteks kui liikmesriikide turud on struktuurilt või turuosaliste mõistes sarnased või on turul olemas riikidevaheline lõppkasutajate nõudlus või on lõppkasutajate nõudlus liikmesriikides mingis osas sarnane. Selleks peavad liikmesriigi järelevalve asutused, meie mõistes TTJA, koos teise liikmesriigi järelevalveasutusega, kellega koos soovitakse turgu piiritleda, esitama Euroopa Sideametile taotluse riikideülese turu piiritlemiseks. Euroopa Sideamet analüüsib esitatud taotlust ja annab oma hinnangu, kas taotlus on põhjendatud või mitte.

Kui Euroopa Sideamet leiab, et turu piiritlemine on põhjendatud, siis taotluse esitanud liikmesriikide järelevalveasutused teevad ühiselt turuanalüüsi, võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi. TTJA järgib analüüsimisel ESS-i §-des 47 ja 48 sätestatud regulatsiooni. Kui aga Euroopa Sideamet ei piiritle riikideülest turgu, siis võivad taotluse esitanud liikmesriigid teha sellest hoolimata turuanalüüsi ühiselt, järgides kehtestatud regulatsiooni. Selle sätte eesmärk on anda Euroopa Komisjonile rohkem aega mitut riiki hõlmava turu määratlemiseks ja selle analüüsimiseks (kuna nad osalevad nii Euroopa Sideameti protsessis kui selle järgnevas Euroopa Komisjoni protsessis). Euroopa Komisjonile jääb viimane sõna turu piiritlemisel.

ESS § 43 lõiked 5 ja 6 on uued lõiked ja need tulenevad sisedirektiivi artikli 66 lõike 1 esimesest taandest ja lõike 2 teisest taandest. Sidedirektiivi artikliga 66 antakse Euroopa Sideametile

õigus taotluse alusel analüüsida nõudlust lõppkasutajale riikideüleselt pakutavate toodete ja teenuste järele ühel või mitmel sideturul (nt Telia soovib pakkuda Rootsis ja Eestis samasugust teenust). Taotluse selleks võivad esitada TTJA koos EL-i liikmesriigi järelevalveasutusega või sideettevõtja.

Sidedirektiivi põhjenduspunktis 167 selgitatakse, et kui riikidevaheline nõudlus ei saa tarnijate poolt piisavalt rahuldatud, näiteks kui nad on riigiti või piirkonniti killustunud, võib tekkida sideturu tõke. Seega antakse Euroopa Sideametile õigus esitada riigi reguleerivatele asutustele suuniseid ühiste regulatiivsete lähenemisviiside kohta, et tagada riikidevahelise nõudluse asjakohane täitmine, mis paneb aluse hulgitasandi juurdepääsutoodete koostalitlusvõimele terves EL-is ning võimaldab tõhusust ja mastaabisäästu, hoolimata pakkumise poole killustatusest. Euroopa Sideameti suunised peaksid kujundama riigi reguleerivate asutuste valikuid, kui nad püüdleval riigi tasandil märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks tunnistatud ettevõtjate suhtes regulatiivseid kohustusi kehtestades siseturu eesmärgi poole, andes samal ajal suuniseid, et ühtlustada siseturu huvides sellisele kindlaks tehtud riikidevahelisele nõudlusele vastata suutvate hulgitasandi juurdepääsutoodete tehnilised kirjeldused.

Punktid 30 ja 31. ESS § 44 muudetakse ja tükeldatakse parema loetavuse huvides kolmeks paragrahviks (§ 44, § 44¹ ja § 44²). Kuna sidedirektiivi artiklitest 65, 66 ja 75 tulenevate muudatuste tulemusena oleks vaja § 44 lisada veel kuus lõiget, mis teeks § 44 väga pikaks ja kohmakaks, kuna selles paragrahvis on juba seitse lõiget.

ESS § 44 sätestab valdkonnaspetsiifiliste sideturgude turuanalüüsi üldpõhimõtted.

ESS § 44 lõikes 1 sätestatakse, et TTJA teostab turuanalüüsi selleks, et teha kindlaks, kas konkreetset turul toimib konkurents, tegutseb märkimisväärse turujõuga ettevõtja, ning annab võimaluse määrata kohustusi vastavalt ESS § 41 lõikele 2.

ESS § 44 lõige 2 on kehtiva § 44 lõige 3 ja mille sisu eelnõuga ei muudeta. Lõikes sätestatakse, et TTJA lähtub turuanalüüsi tegemisel EL-i konkurentsioigusest ja Euroopa Komisjoni suunistest.

ESS § 44 lõige 3 on kehtiva § 44 lõige 3¹ ja mille sisu eelnõuga ei muudeta. Lõikes sätestatakse TTJA ja Konkurentsiameti koostöö turuanalüüsi teostamisel.

ESS § 44 lõikega 4 sätestatakse volitusnorm ministri määruse kehtestamiseks, kus sätestatakse turuanalüüsi teostamise põhimõtted. Määruse andmise vajadus tuleneb sidedirektiivi artikli 67 lõigetest 1 ja 2 ning artikli 75 lõikest 2 ja lisast III. Määruse kavand on toodud seletuskirja lisas 2.

ESS § 44 lõiked 5 ja 6 on uued lõiked ja need tulenevad sidedirektiivi artikli 65 lõikest 2. Riikideülese turu teemat on selgitatud § 1 punktis 29.

ESS § 44¹ lõiked 1 ja 2 on kehtiva § 44 lõiked 6 ja 7 ja nende sisu eelnõuga ei muudeta. Lõige 1 sätestab TTJA jaoks turuanalüüsi aruande koostamise kohustuse ning lõige 2 reguleerib olukorda, kus turuanalüüsi tulemusel selgub, et turul toimib konkurents ning lõige 3 reguleerib olukorda, kui konkurents turul ei toimi.

ESS § 44² lõige 1 sätestab piiritletud sideteenuste turgude konkurentsiolekorra hindamise ehk turuanalüüsi teostamise perioodi. Võrreldes kehtiva regulatsiooniga muutub ajaperiood, mille jooksul tuleb turuanalüüsi teha – kolmelt aastalt viiele aastale. Nimetatud muudatus tuleneb sidedirektiivi artikli 67 lõike 5 punktist a. Sidedirektiivi põhjenduspunkti 177 kohaselt tuleb regulatiivsete meetmete suurema stabiilsuse ja prognoositavuse huvides turuanalüüside vahelist lubatud maksimaalset ajavahemikku pikendada kolmelt aastalt viieni, eeldusel et vahepealsel ajal toimuvad turumuudatused ei nõua uut analüüsi. Sellist pikendamist saab teha ka praegu ja selleks tuleb teha lühike analüüs, mis näitab et turul ei ole toimunud olulisi muudatusi ja arengud turul on stabiilsed. Sidedirektiiviga pikendatakse seda võimalust kahe aasta võrra.

Turuanalüüsiga peab TTJA põhjendama, et viie aastane regulatsiooni kehtestamine on õigustatud. Samas kui turul toimub oluline muudatus võib TTJA ise algatada uue analüüsi või TTJA alustab turuanalüüsiga sideettevõtjad taotluse alusel.

ESS § 44² lõige 2 on kehtiva § 44 lõige 1¹ ja see lõige jääb suures osas muutumatuna, muutub ainult turuanalüüsi teostamise aeg, senine kaks aastat muudetakse kolmeks aastaks. See muudatus tuleneb sisedirektiivi artikli 67 lõike 5 punktist b. Lõige 1 sätestab juhu, kui Euroopa Komisjon muudab turgude piiritlemise soovitusi ehk lisab soovitusse mõne uue turu, siis peab TTJA teostama turuanalüüsi kolme aasta jooksul alates muudetud soovitusse vastuvõtmisest.

ESS § 44² lõige 3 on kehtiva § 44 lõige 1² ja see lõige jääb suures osas muutumatuna. TTJA-le antakse võimalus Euroopa Komisjoni soovitusel määratletud turuanalüüs mitte lõpuni viia. See muudatus tuleneb sisedirektiivi artikli 67 lõikest 6. Lõige 3 sätestab, et kui TTJA ei ole turuanalüüsi viie või kolme aasta jooksul läbi viinud või leiab, et ei vii seda lõpuni, siis võib Euroopa Sideamet aidata TTJA-l ikkagi turuanalüüs läbi viia.

ESS § 44² lõige 4 on uus lõige ja see tuleneb sisedirektiivi artikli 75 lõikest 2. Sidedirektiivi artikkel 75 sätestab Euroopa Komisjoni õiguse võtta vastu delegeeritud õigusakt, kus sätestatakse nt mobiilikõne lõpetamise maksimummäär ja EL-i sisese püsivõrgus kõne lõpetamise maksimummäär, mida kohaldatakse iga mobiilikõne lõpetamise või kõne püsivõrgus lõpetamise teenuse osutaja suhtes kõikides EL-i liikmesriikides. Kui Euroopa Komisjon ei kehtesta delegeeritud õigusaktiga kõne lõpetamise maksimummäärasid, võib TTJA asjaomasel turul (nt mobiilikõne lõpetamise turul) teostada turuanalüüsi ja hinnata, kas on vaja kehtestada reguleerivaid kohustusi.

ESS § 44² lõige 5 on kehtiva § 44 lõige 2 ja see lõige jääb suures osas samaks. Lõike täpsustamisega antakse ka sideettevõtjale õigus tuua välja asjaolu, mis võib oluliselt mõjutada konkurentsiolukorda, mille alusel on ta kohustatud viivitamata viima läbi turuanalüüsi. Muudatus on vajalik, kuna sisedirektiiviga pikendatakse turuanalüüsi läbiviimise intervalli kolmelt aastal viiele aastale, mis võib pidurdada sidesektori tehnoloogilist arengut ning arvestades asjaolu, et turuanalüüsid põhinevad niigi mitme aasta tagustel andmetel, samas konkurentsiolukord turul võib muutuda väga kiiresti. Seega on igati mõislik anda ka sideturul osalejatele ehk sideettevõtjatele, õigus juhtida TTJA tähelepanu, et sideturul on toimunud muutused ning need vajavad turuanalüüsi teostamist.

Punkt 35. ESS § 47 lõike 2 muutmise tingib sisedirektiivi artikli 23 lõige 2 ning eelnõu § 1 punktides 30 ja 31 tehtud muudatused. Muutmisega täpsustatakse sisedirektiivi mõtet, et huvitatud isikutel on TTJA koostatud märkimisväärse turujõuga ettevõtja määramata jätmise otsuse kavandi (ESS § 44¹ lõige 2) ja märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks tunnistamise otsuse kvandi (ESS § 46 lg 1) kohta õigus esitada oma arvamus mõisliku tähtaja jooksul, arvestaks meetme keerukust, kuid see aeg ei või olla lühem kui üks kuu peale nimetatud otsuse kavandi avalikustamist. Selle muudatusega pikendatakse huvitatud isikute arvamus avaldamise aega, mis peab olema vähemalt üks kuu. Kehtiva lõike 2 kohaselt saab arvamust avaldada ühe kuu jooksul ehk kuni üks kuu. Lisaks viiakse lauses viide ESS § 44 vastavusse eelnõu § 1 punktides 30 ja 31 tehtud muudatusega.

Punkt 36. ESS § 48 lõike 3 tehtud asendusega sõna „kasutaja“ asendamine sõnaga „klient“, kuna näiteks kõne lõpetamise hinna regulatsioon turgudel 1 ja 2 mõjutab esmajoones eelkõige teiste liikmesriikide operaatoreid ehk kõne lõpetamise teenuste „kliente“ ja alles teisena nende operaatorite „lõppkasutajaid“. Kliendi mõiste on laiem ja hõlmab nii lõppkasutajat, kui ka teisi teenuse osutajaid. ESS § 2 punkt 15 kohaselt on klient sideteenust kasutav isik, kellel on sideteenuse kasutamiseks leping sideettevõtjaga.

Punktid 37 ja 38. ESS § 48¹ on sätestatud märkimisväärse turujõuga ettevõtja kohustuste rakendamise erinõuded. Teatud juhtudel ei või TTJA võtta märkimisväärse turujõuga ettevõtja kohustusi sisaldavat otsust vastu kolme kuu jooksul alates Euroopa Komisjoni asjakohase teavituse saamisest. Samuti on sellise juhtumi puhuks sätestatud üksikasjalikud koostöö alused, millest TTJA lähtub koostöö tegemisel Euroopa Komisjoni ja Euroopa Sideametiga. Punktide muudatustega täpsustatakse koostöö korda ning sätestatakse Euroopa Komisjoni otsuse järgimise kohustus.

ESS § 48¹ lõike 4 esimese lause muudatus tuleneb sisedirektiivi artikli 33 lõike 5 preambulast, kus on jäetud seni kehtinud raamdirektiivi artikli 7 lõikest 5 välja lauseosa „*kui riigi reguleeriv asutus muudab oma eelnõud või jääb oma eelnõu juurde vastavalt lõikele 4*“ ehk ESS § 48¹ lõikest 4 jäetakse välja lauseosa „*Kui Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet muudab otsuse eelnõus sätestatud kohustusi või jääb nende juurde, võib*“. Selle muudatusega ei pea Euroopa Komisjon ootama TTJA tegevust (st märkimisväärse turujõuga ettevõtja määramise või määramata jätmise otsuse eelnõus kohutuste muutmist või nende juurde jäämist), vaid võib ühe kuu jooksul pärast kolmekuulise tähtaja lõppemist esitada TTJA-le soovitus, muuta otsuse eelnõud või võtta see tagasi.

ESS § 48¹ täiendatakse lõikega 6¹, millega võetakse üle sisedirektiivi artikli 33 lõike 5 punkt c, millega antakse Euroopa Komisjonile õigus võtta vastu otsus (ehk Euroopa Komisjoni veto), millega nõutakse TTJA otsuse eelnõu tagasi võtmist, mis on seotud ESS § 56¹ lõigete 4 ja 5 alusel kaasinvesteeringute regulatiivse kohtlemisega. Sellisel juhul võtab TTJA otsuse eelnõu tagasi või muudab seda kuue kuu jooksul, ning teavitab sellest Euroopa Komisjoni.

Punkt 39. ESS § 49 täiendatakse lõikega 7, millega võetakse üle sisedirektiivi artikli 67 lõike 3 teine taane, mis sätestab TTJA-le õiguse kehtestada kehtivate juurdepääsulepingute korral märkimisväärse turujõuga ettevõtjale tingimusi, sh mõistlik aeg ja üleminekukord, et tagada jätkusuutlik üleminek dereguleeritud sideturule. Sama paragrahvi lõike 6 kohaselt võib TTJA tunnistada märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks tunnistamise otsuse kehtetuks, kui turuanalüüsi tulemusena selgub, et konkurents vastaval sideturul toimib. Lõikega 7 antakse TTJA-le õigus kehtestada üleminekutingimused, et tagada kasutajatele lepingulist õiguskaitset.

Punkt 40. ESS § 50 lõike 1 punktis 1 täiendatakse märkimisväärse turujõuga ettevõtja sidumise ja juurdepääsuga seonduvat kohustust, mille kohaselt peab märkimisväärse turujõuga ettevõtja avaldama ka võrgu arenduste tingimused ja tingimused, mis piiravad juurepääsu teenusele ning selle rakendusele ja kasutamisele, eelkõige seoses üleminekuga pärandtaristult. Pärandtaristu alla mõeldakse vaskpaarvõrku või muud samaväärse kvaliteediga sidevõrku, mis enamasti asendatakse valguskaabelvõrguga või muu samaväärse kvaliteediga sidevõrguga. Täiendus viiakse sisse sisedirektiivi artikli 69 lõike 1 alusel eesmärgiga muuta märkimisväärse turujõuga ettevõtja poolt kehtestatud sidumise ja juurdepääsu tingimused huvitatud sideettevõtjatele veelgi kättesaadavamaks ja läbipaistvamaks.

Punkt 41. ESS § 50 lõike 1 punktis 3 täiendatakse märkimisväärse turujõuga ettevõtja sidumise ja juurdepääsuga seonduvat mittediskrimineerimise kohustust, kus täpsustatakse teenuste loetelu selliselt, et oleks hõlmatud ka märkimisväärse turujõuga ettevõtja, kes pakub juurdepääsutooteid ja -teenuseid. Täiendus tuleneb sisedirektiivi artikli 70 lõikest 2.

Punkt 42. ESS § 50 lõike 1 punktis 4 täiendatakse märkimisväärse turujõuga ettevõtja sidumise ja juurdepääsuga seotud tegevuste kohta eraldi arvestuse pidamise kohustust, kus sätestatakse, et TTJA-le õiguse kehtestada raamatupidamislahususe kohta vorm ja raamatupidamismetoodika. Täiendus tuleneb sisedirektiivi artikli 71 lõikest 1.

Punktid 43 ja 44. ESS 50 lõike 1 punkti 5 muudatuse tulemusel võib TTJA kehtestada märkimisväärse turujõuga ettevõtjale kohustuse rahuldada teise sideettevõtja mõistlik taotlus juurdepääsuks konkreetsele **ehitisele** (sealhulgas vähemalt ehitised või ehitistesse sissepääsud, hoonesised kaablid, sealhulgas juhtmestik, antennid, tornid ja muud tugikonstruktsioonid, postid, mastid, kaablikanalid, juhtkanalid, kontrollkaevud, pääsuluugid, kaablikapid). ESS § 50 lõike 1 täiendatakse punktiga 5¹, kus täpsustatakse, et ehitisele võib kehtestada juurdepääsu kohustuse olenemata sellest, kas kohustuse poolt mõjutatavad varad on turuanalüüsi kohaselt asjaomase turu osa. Täiendus tuleneb sisedirektiivi artiklist 72 ja selle eesmärk on tagada kulude kokkuhoid uute sidevõrkude kasutuselevõtul, kui märkimisväärse turujõuga ettevõtja lubab juurdepääsu oma ehitisele.

Seetõttu on lisaks direktiiviga 2014/61/EL kehtestatud füüsilist taristut käsitlevatele normidele tarvis konkreetset parandusmeetet olukordades, kus tsiviilehituse taristu varad kuuluvad märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks tunnistatud ettevõtjale. Kui tsiviilehituse taristu varad on olemas ja korduskasutatavad, on neile tõhusa juurdepääsu saavutamise positiivne mõju konkureeriva taristu rajamise korral väga suur. Seepärast on tarvis tagada, et juurdepääsu sellistele varadele saab kasutada eraldiseisva meetmena parandamaks mistahes järgneva turu konkurentsi- ja kasutuselevõtu dünaamikat. Seda tuleks kaaluda enne muude võimalike parandusmeetmete kehtestamise vajaduse hindamist ning mitte üksnes muid hulgitooted või -teenuseid täiendava parandusmeetmena või parandusmeetmena, mida kohaldatakse üksnes ettevõtjatele, kes kasutavad selliseid muid hulgitooted või -teenuseid.

Punkt 45. ESS § 51 lõike 1 sissejuhatavas lauseosas sätestatakse selgesõnaliselt, et § 51 näol on tegemist § 50 lõike 1 punkti 5 lisanõuetega.

Punkt 46. ESS § 51 lõiget 1 täiendatakse punktiga 1¹, mis sätestab, et TTJA võib märkimisväärse turujõuga ettevõtja sidumise ja juurdepääsuga seonduva teise sideettevõtja mõistliku juurdepääsutaotluse kohustuse rahuldamise raames nõuda märkimisväärse turujõuga ettevõtjalt kolmandatele isikutele (teisele sideettevõtjale) juurdepääsu võimaldamist aktiivse või virtuaalse sidevõrgu elementidele ja teenustele, eesmärgiga suurendada konkurentsi. Täiendusega võetakse üle sisedirektiivi artikli 73 lõike 1 punkt b.

Punkt 47. ESS § 51 lõikest 1 tunnistatakse kehtetuks punktid 10 ja 11, kuna selliste kohustuste panemise võimalust sisedirektiiv ette ei näe. Need kohustused tulid direktiivi 2002/19/EÜ artikli 12 lõigetest 1 ja 2 ning sisedirektiiv tunnistab selle direktiivi kehtetuks, seega need normid ei kehti enam.

Punktid 48–52. ESS § 51 täiendamine lõikega 1¹ ja lõike 2 muutmise ja täiendamise vajadus tuleneb sisedirektiivi artikli 73 lõike 2 sissejuhatavast lauseosast ning punktidest b, c, e ja f kus täpsustatakse, mida peab TTJA märkimisväärse turujõuga ettevõtjale sidumise ja juurdepääsu kohustuse kehtestamise analüüsimisel arvestama. Lisaks olemasolevatele nõuetele, peab TTJA analüüsi teostamisel arvestama ka eeldatavat tehnoloogia arengut ja tehnoloogilist neutraalsust, mis mõjutab sidevõrkude projekteerimist ja haldamist ning investeerimist väga suure läbilaskevõimega võrkudesse ning uusi ärimudeleid, näiteks sidevõrkudesse tehtavatel kaasinvesteeringutel tuginevaid mudeleid.

Punkt 53. ESS § 51 täiendatakse lõikega 2¹, millega võetakse üle sisedirektiiv artikli 73 lõike 2 teine taane, mis sätestab, et TTJA hindab märkimisväärse turujõuga ettevõtjale kohustuse määramisel kõigepealt, kas piisaks konkurentsi toimimiseks juurdepääsu kohustuse kehtestamisest. Kui see ei ole piisav vahend, siis võtab TTJA kasutusele muud ESS §-s 51 loetletud kohustused.

Punkt 54. ESS § 52 lõike 2 täiendamine tuleneb sisedirektiivi artikli 74 lõike 1 teisest taandest ja lõikest 2. Märkimisväärse turujõuga ettevõtjale juurdepääsu või sidumist puudutavate kulude katmise ja hinnakontrolliga seotud kohustus ning kuludele orienteeritud tasudega ja kuluarvestussüsteemiga seotud kohustuse kehtestamisel peab TTJA arvestama, et märkimisväärse turujõuga ettevõtjal peab olema võimalik teenida otstarbekalt kasutatud kapitalilt mõistlikku kasumit, võttes arvesse kaasnevaid riske, mis on omased järgmise põlvkonna võrkude, eelkõige väga suure läbilaskevõimega võrkude kasutuselevõttuga. Nimetatud muudatuste eesmärgiks on aidata kaasa laiaulatusliku ja kiirema lairibaühenduse (andmeside) jõudmisele lõppkasutajateni.

Punkt 55. ESS § 52 täiendatakse lõigetega 2¹ ja 2², mis tulenevad sisedirektiivi artikli 74 lõike 1 kolmandast ja neljandast taandest. Kuna ei ole kindel, kui suur nõudlus tekib järgmise põlvkonna lairibateenuste pakkumise järele, siis on nimetatud lõigete eesmärgiks võimaldada TTJA-l tagada hinnakohustuste rakendamisel uutesse või ajakohastatud võrkudesse investeerivatele operaatoritele teatavat hinnastamispaindlikkust. See tähendab, et kui TTJA teeb kindlaks, et mittediskrimineerimise kohustused, järgneva turu (ehk turg, mis järgneb hulgiturule ehk jaeturg) toodete tehnilise ja majandusliku jäljendatavuse tagamise meetmed ning taristu konkurentsist tulenev tõendatav jaehinnapiirang või muudest reguleeritud juurdepääsutoodetest tulenev hinnaankur või mõlemad tagavad piisava lõppkasutajate huvide kaitse, siis ei ole ESS § 50 lõike 1 punktis 7 sätestatud tasude ja/või kuludega seotud kohustuste kehtestamine vajalik. Kui TTJA ikkagi kehtestab tasude ja/või kuludega seotud regulatsiooni, siis peab olema tagatud, et reguleeritavad hinnad oleksid prognoositavad ja stabiilsed ning tagavad uute ja täiustatud sidevõrkude kasutusele võtmise.

Punktid 56 ja 64. ESS § 52 lõikes 7 ja ESS § 54 lõikes 5 sätestatakse, et TTJA peab avaldama kord aastas oma veebilehel kinnituse kuluarvestussüsteemi nõuete järgmise ja jaemüügiturul kohustuste täitmise kohta. Kuna TTJA teeb järelevalvet, seega on tal kogu teave olemas, siis on loogiline, et ta selle ka avalikustab. Seni oli avaldamise nõue sideettevõtjal. Muudatus tuleneb sisedirektiivi artikli 74 lõikest 4.

Punktide 57–60. ESS § 53 lõike 1 muutmine, lõike 2 kehtetuks tunnistamine ning uue lõike 7 sätestamine tuleneb sisedirektiivi artikli 69 lõike 4 teisest taandest ning eelnõu koostajate otsusest sätestada nõuded juurdepääsu teenuse ja sidumise teenuse näidispakkumisele MKM ministri määрусega. Nõuded näidispakkumisele tulid juurdepääsu direktiivi artiklist 12, kuid nüüd sätestab nõuded näidispakkumisele Euroopa Sideamet, kes sisedirektiivi artikli 69 lõike 4 esimese taande kohaselt võtab sellekohase soovitusel vastu hiljemalt 21.12.2019. MKM ministri määruse kavand on toodud seletuskirja lisa 2.

Punktid 62 ja 63. ESS § 54 täiendatakse lõikega 2¹, millega võetakse üle sisedirektiivi artikli 83 lõike 2 kolmas lause, mis sätestab, et lõppkasutajate huvide kaitseks ja tõhusa konkurentsi tagamiseks võib TTJA kehtestada jaemüügi hinnalae, hinnakontrolli meetmed või meetmed, millega muudetakse hinnad kuludele orienteeritaks või samasuguseks, nagu on hinnad võrreldavatel turgudel. Tegemist on täpsustava loeteluga, mis piiritleb TTJA võimalused hinnaga seotud kohustuste määramisel. Selle muudatuse tulemusena muudetakse ka eelnõu § 1 punktis 62 selle paragrahvi lõikeid 1 ja 3, lisades sinna viite ka lõikele 2¹.

Punkt 65. ESS § 54 täiendatakse lõikega 6, millega võetakse üle sisedirektiivi artikli 83 lõige 4, mis sätestab, et TTJA ei kohalda märkimisväärse turujõuga ettevõtjale jaemüügituru kohustusi geograafiliste turgude ja jaeturgude suhtes, kus konkurents toimib, ilma et see piiraks ESS §-de 74 ja 79 kohaldamist. Sellise muudatusega rõhutatakse veelkord, et piirkondades, kus konkurents toimib ei ole hinnaregulatsiooni kehtestamine jaeteenustele asjakohane.

Punkt 67. ESS § 55 lõike 3 punktis 2 ja § 134 lõike 4 punktis 3 asendatakse sõna „infrastruktuuripõhine“ sõnaga „taristupõhine“. 2010. aastas sõnavõistlusel pakuti välja, et võõrkeelse sõna „infrastruktuur“ asemel võiks kasutada eesti keelset sõna „taristu“. Selle sõna kasutamine on kinnitunud eesti keelde, seega kasutame seda sõna ka ESS-is.

Punkt 68. ESS § 56 lõike 1 muudatus tuleneb sisedirektiivi artikli 78 lõike 1 esimesest taandest, kus täpsustatakse seni kehtinud tähtajamääratlust „eelnevalt ja õigeaegselt“, asendades selle „vähemalt kolm kuud ette“. See muudatus toob õiguselgust ning annab märkimisväärse turujõuga ettevõtjale täpse ajaraami, millal ta peab TTJA-d, teavitama oma kavatsusest anda oma kohaliku juurdepääsuõiguse varad või oluline osa neist üle teisele omanikule kuuluvale eraldiseisvale majandusüksusele või luua eraldiseisev majandusüksus.

Punkt 69. ESS § 56 täiendatakse lõikega 2¹, mis tuleneb sisedirektiivi artikli 78 lõike 1 kolmandast taandest, kus sätestatakse sideettevõtjale õigus välja pakkuda kohustusi seoses juurdepääsutingimustega, mis kohaldatakse tema sidevõrgu suhtes eraldamisprotsessi rakendamise ajal ja pärast selle rakendamist, et tagada kolmandate isikute tõhus ja mittediskrimineeriv juurdepääs. Selle täiendusega lihtsustatakse ja tõhustatakse vertikaalselt integreeritud ettevõtja poolset vabatahtliku eraldamise protsessi seeläbi, et antakse ka reguleeritavale sideettevõtjale suurem õigus temale kehtestatavate kohustuste valikul.

Punkt 70. ESS § 56 lõiget 3 täiendatakse, et TTJA peab kavandatava tehingu mõju juures vajaduse korral hindama ka ESS § 56 lõikes 2¹ nimetatud kohustusi (vt eelnõu § 1 punkti 69). Täiendus tuleneb sisedirektiivi artikli 78 lõike 2 esimesest taandest.

Punkt 71. ESS § 56 täiendatakse lõigetega 5–7, mis tulenevad sisedirektiivi artikli 78 lõike 2 kolmandast ja neljandast taandest ning lõigetest 3 ja 4. Täiendusega sätestatakse turuanalüüsi läbiviimise kohustuse sätted, kus TTJA peaks uuesti analüüsima neid turge, kus eraldatud üksus tegutseb, ning vastavalt, kas kehtestama kohustusi või neid säilitama, muutma või tühistama. Sellise täiendusega tagatakse, et turgu reguleerivad kohustused vastavad vertikaalselt integreeritud ettevõtja poolse vabatahtliku eraldamisest tekkinud uuele konkurentsiolekorraks. Näiteks võivad sellise vabatahtliku eraldamise tulemusel kaduda turutõrked seoses juurdepääsu ja/või diskrimineerimisega, mistõttu kaob ka vajadus selliste turutõrgete vältimisega seotud kohustuste järele.

Punkt 72. ESS-i täiendatakse §-dega 56¹–56⁴, mille tulemusena võetakse ESS-is üle sisedirektiivi artiklid 76 (sh sisedirektiivi lisa IV), 79, 80 ja 81.

ESS §-ga 56¹ sätestatakse kaasinvesteerimise nõuded uue väga suure läbilaskevõimega sidevõrkudesse.

Sidedirektiivi põhjenduspunktis 198 selgitatakse, et kuna praegu ei ole teada, kui suur nõudlus tekib ülikiirete lairibateenuste järele ja ka milline saab olema üldine mastaabi- ja tihedussääst, pakuvad kaasinvesteerimise lepingud olulisi eeliseid seoses kulude ja riskide koondamisega, võimaldades väiksematel ettevõtjatel investeerida majanduslikult ratsionaalsetel tingimustel ning edendades seega jätkusuutlikku ja pikaajalist konkurentsi, sealhulgas piirkondades, kus taristupõhine konkurents ei pruugi olla tõhus.

Selline kaasinvesteerimine võib toimuda eri kujul, muu hulgas võrgu vara kaasomandina või pikaajalise riskide jagamisena kaasrahastamis- või ostulepingute kaudu. Sellega seoses kaasneb kaasinvesteeringu vormis ostulepingutega konkreetsete õiguste omandamine struktuurset laadi jõudluse suhtes, sealhulgas teatava kaasotsustamisõigus ning sellised ostulepingud võimaldavad kaasinvestoritel konkureerida pikas perspektiivis tõhusalt ja jätkusuutlikult

järgmise etapi turgudel, milles märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks tunnistatud ettevõtja on aktiivne.

Lõike 1 kohaselt on märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks tunnistatud ettevõtjal õigus TTJA-le välja pakkuda kohustusi oma uue väga suure läbilaskevõimega sidevõrgu avamiseks kaasinvesteeringuleks teisele sideettevõtjale.

Lõikes 2 sätestatakse kohustuste hindamise kriteeriumid, millest TTJA peab hindamisel lähtuma.

Lõikes 3 sätestatakse lisakriteeriumite kehtestamise võimalus, et tagada potentsiaalsete investorite juurdepääs kaasinvesteeringule, arvestades kohalikke tingimusi ja turu struktuuri.

Lõikes 4–6 sätestatakse kaasinvesteeringu kohustuse kehtestamise, säilitamise, muutmise ja täitmise kord.

ESS §-ga 56² sätestatakse ESS-is kohustuste võtmise menetlus.

Juba praegu saavad turuanalüüsi teostamisel märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks tunnistatud ettevõtjad välja pakkuda kohustusi, mille eesmärk on kõrvaldada TTJA tuvastatud konkurentsiprobleeme ning mida TTJA otsuse tegemisel ka arvesse võtab.

Käesoleva paragrahvi saavad märkimisväärse turujõuga ettevõtjad teha TTJA-le ettepanku kohustuste kehtestamiseks oma sidevõrgule just seoses juurdepääsu või kaasinvesteeringuga. Kohustuste kehtestamiseks viib TTJA läbi turuanalüüsi ja avaliku konsultatsiooni ning esitab oma esialgse hinnangu ettepaneku teinud sideettevõtjale. TTJA võib oma otsusega teha kohustused, kas täielikult või osaliselt siduvaks.

Otsuse tegemisel lähtub TTJA tulevikku suunatud jätkusuutlikkuse perspektiivist, eelkõige valides ajavahemiku, mille suhtes need muudetakse siduvaks, ning võtavad arvesse väärtust, mida sidusrühmad omistavad stabiilseid ja prognoositavaid turutingimusi käsitlevale avalikule konsultatsioonile. Siduvad kohustused, mis on seotud sellise vertikaalselt integreeritud ettevõtja vabatahtliku eraldamisega, kes on tunnistatud ühel või mitmel asjaomasel turul märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks, saavad muuta protsessi prognoositavamaks ja läbipaistvamaks, sätestades kavandatud eraldamise rakendusprotsessi, nähes näiteks ette rakenduse tegevuskava koos selgete vahe-eesmärkide ja prognoositavate tagajärgedega, kui teatavaid vahe-eesmärke ei täideta.

ESS §-ga 56³ sätestatakse ESS-is nõuded ainult hulgimüügiga tegelevale ettevõtjale. Selline ainult hulgiteenuse pakkumisega ärimudel aitab kaasa elujõulise hulgituru loomisele ja mõjutab seeläbi positiivselt jaemüügikonkurentsi järgmise etapi turgudel. Regulaatiivne reaktsioon peaks sellise mudeli korral olema vähem sekkuv, kuid säilitama eeskätt võimaluse kehtestada kohustusi seoses õiglase ja mõistliku hinnastamisega. Samas on TTJA-l võimalik sekkuda, kui on tekkinud lõppkasutajaid kahjustavad konkurentsiprobleemid.

ESS §-ga 56⁴ sätestatakse ESS-is nõuded üleminekul pärandtaristult uuele taristule.

Eesmärk on hõlbustada lõppkasutajate huvides olevat üleminekut näiteks vaskkaablivõrkudelt järgmise põlvkonna võrkudele. Selleks on TTJA-l võimalik jälgida võrguoperaatorite endi sellekohaseid algatusi ning õigus kehtestada vajaduse korral asjakohase üleminekumenetluse tingimused, näiteks eelneva teavitamise, läbipaistvuse ja alternatiivse, vähemalt võrreldava kvaliteediga juurdepääsutoote kättesaadavuse. Üleminekul põhjendamatute viivituste ärahoidmiseks peab TTJA-l olema õigus tühistada vaskkaablivõrguga seotud juurdepääsukohustused, kui asjakohane üleminekumenetlus on kehtestatud ning tagatud pärandtaristult ülemineku tingimuste ja menetluse järgimine. Juurdepääsu taotlejatel, kes lähevad pärandtaristul põhinevalt juurdepääsutootelt üle arenenumal tehnoloogial või meediumil põhinevale juurdepääsutootele, peaks soovi korral olema võimalik ajakohastada oma juurdepääs mistahes reguleeritud toote tasemele.

ESS 6. peatükk reguleerib juurdepääsu ja sidumise kohustuste kehtestamist kõigile sideettevõtjatele, mitte vaid märkimisväärse turujõuga ettevõtjatele.

Punktid 74 ja 75. ESS § 63 muudetakse ja tükeldatakse parema loetavuse huvides kolmeks paragrahviks (§ 63, § 63¹ ja § 63²). Kuna sitedirektiivi artiklitest 44 ja 61 tulenevate muudatuste tulemusena oleks vaja § 64 lisada 13 uut lõiget, mis teeks § 63 väga pikaks ja kohmakaks, kuna selles paragrahvis on juba kaheksa lõiget

ESS § 63 sätestatakse üldised juurdepääsu ja sidumise kohustuste määramise sätted.

ESS § 63 lõike 1 sisu jääb sisuliselt samaks, täiendusena lisatakse, et TTJA võib kehtestada võrguteenuseid pakkuvale sideettevõtjale kohustuse sideteenuse koostalitlusvõime tagamiseks. Täiendus tuleneb sitedirektiivi artikli 61 lõike 2 punktist b.

ESS § 63 lõiked 2 ja 3 on uued lõiked ning need tulenevad sitedirektiivi artikli 61 lõike 2 punkt c ja lõike 2 teine taane. Tehnika edasine areng ja numbrivaba isikutevahelise side teenuste üha laiem levik võivad kaasa tuua ebapiisava koostalitlusvõime sideteenuste vahel. Selle tagajärjel võivad tekkida märkimisväärsed tõkked turule sisenemisele ja takistused edasiseks innovatsiooniks.

Seega antakse TTJA-le õigus kehtestada numbrivaba isikutevahelise side teenuste osutajatele läbivühendatavuse tagamiseks proportsionaalsed kohustused kooskõlas Euroopa Komisjoni rakendusmeetmetega

Termini „märkimisväärne“ all peetakse silmas seda, et asjaomase numbrivaba isikutevahelise side teenuste osutaja geograafiline haare ja lõppkasutajate hulk moodustavad lõppkasutajate vahelise läbivühenduse tagamiseks kriitilise massi. Väikese hulga lõppkasutajatega või väikese geograafilise haardega numbrivaba isikutevahelise side teenuste osutajate suhtes, kes aitaksid ainult vähesel määral kaasa selle eesmärgi saavutamisele, ei tohiks kõnealused koostalitlusvõime kohustused olla üldjuhul kohaldatavad.

ESS § 63 lõige 4 on kehtiva § 63 lõige 2, selle lõike sisu eelnõuga ei muudeta. Lõikes sätestatakse TTJA-le õigus kehtestada võrguteenuseid pakkuvale sideettevõtjale kohustuse võimaldada õiglastel, mõistlikel ja mittediskrimineerivatel tingimustel juurdepääs rakendusliidestele (*Application Program Interface – API*) ja elektroonilistele saatekavadele. Lõike sisu on kooskõlas sitedirektiivi artikli 61 lõike 2 punktiga d).

ESS § 63 lõiked 5 ja 6 on kehtiva § 63 lõiked 3 ja 4, nende lõigete sisu eelnõuga ei muudeta. Lõigetes sätestatakse põhimõtteid, mille alusel võib TTJA kehtestada võrguteenust pakkuvale sideettevõtjale kohustusi võrguseadmete või muu sideteenuste osutamiseks kasutatava vara ühiskasutamiseks või ühispaiknemiseks. Lõigete sisu on kooskõlas sitedirektiivi artikliga 44.

ESS § 63 lõiked 7, 9 ja 10 on kehtiva § 63 lõiked 6–8, nende lõigete sisu eelnõuga ei muudeta. Lõigetes sätestatakse TTJA-le õigus kohustuste kehtestamise õigused, nõuded otsuse teavitusele ja informatsiooni andmisele.

ESS § 63 lõiked 8 ja 11 on uued sätted ja tulenevad sitedirektiivi artikli 61 lõikest 5, mis sätestab, et enne kohustuste kehtestamist viib TTJA läbi siseriikliku (ESS § 47) ja rahvusvahelise konsultatsiooni (ESS § 48). Lisaks sätestatakse, et TTJA vaatab kehtestatud kohustused üle viie aasta möödumisel.

ESS § 63¹ sätestatakse hoonesisesele sidevõrgule juurdepääsu kohustuse määramise nõuded. Sellega võetakse üle sitedirektiivi artikli 61 lõiked 3 ja 7. Sätte eesmärk on sidevõrkude riskasutuse suurendamine, mis edendaks omakorda lõppkasutajatele konkurentsivõimeliste teenuste pakkumist. TTJA-le antakse õigus kehtestada sideettevõtjale või võrguelemendi omanikule kohustus võimaldada juurdepääsu talle kuuluvale hoonesisesele juhtmestikule ja kaablitele ning seotud vahenditele ja teenustele või väljaspool hoonet asuva juhtmestiku esimese kontsentratsiooni- või jaotuspunkti. Erandjuhtudel võib kohustuse ulatust laiendada

esimesest kontsentratsiooni- või jaotuspunktist kaugemale, kuni punktini, mille TTJA määrab kindlaks kui lõppkasutajale lähima punkti, mis on suuteline majutama piisava arvu lõppkasutajate ühendusi, et olla juurdepääsu taotleja jaoks majanduslikult tasuv.

Selle tulemusel tekib sideteenuse osutajatel õigus taotleda juurdepääsu hoonesisestele kaablitele või väljaspool hoonet asuvatele kaablitele lisaks ka juhtudel, kui vastava kaabli omanikule ei ole kehtestatud vastavaid kohustusi turuanalüüsist lähtuvalt.

ESS § 63² sätestatakse raadiosidevõrgu ühiskasutuse kohustuse määramise nõuded. Sellega võetakse üle sitedirektiivi artikli 61 lõige 4. Sellega antakse TTJA-le õigus kehtestada sideettevõtjale kohustusi seoses passiivse taristu ühiskasutusega või asukohapõhise rändlusjuurdepääsu lepingu sõlmimisega, kui see on vajalik raadiosagedusi kasutatava sideteenuse osutamiseks.

Punktid 77–79. ESS § 66 lõikeid 2, 3 ja 4 täpsustatakse ja täiendatakse normi õigusselguse parema loetavuse huvides.

Punkt 80. ESS § 67 täiendatakse lõikega 3, millega võetakse üle sitedirektiivi artikli 62 lõige 2, mille eesmärk on sätestada TTJA-le õigus tingimusjuurdepääsu süsteemide turul teha turuanalüüsi abil kindlaks, kas oleks vaja tühistada või muuta tingimusi, mis on kehtestatud märkimisväärse turujõuga ettevõtjale. Tühistamine või muutmine ei tohi kahjustada lõppkasutajate juurdepääsu nendele teenustele ega tulemuslikku konkurentsi.

Sideteenuse ja tarbijalepingute regulatsioon (eelnõu § 1 punktid 81–104)

Punktid 81 ja 82. ESS § 83¹ tunnistatakse kehtetuks, kuna Eestis ei ole käesoleval ajal määratud universaalteenuse osutamise kohustusega sideettevõtjat ning lähiaastail puudub vajadus ka sellise kohustusega sideettevõtja määramiseks.

Seadust täiendatakse §-ga 83², millega sätestatakse universaalteenuse maksemääraks 0,01-1%. Sellega antakse Vabariigi Valitsusele selged piirid, mille ulatuses on täitevvõimul õigus makse määr kehtestada. Samas jääb universaalteenuse makse määra kehtestamise mehhanism samaks käesoleval ajal kehtivaga.

Lõikes 1 sätestatakse makse määra protsent sideettevõtja eelmise majandusaasta käibest, mille Vabariigi Valitsus saab kehtestada.

Lõikes 2 sätestatakse maksemäära kehtestamise alused, millest Vabariigi Valitsus maksemäära kehtestamisel lähtub. Nendeks on ESS §-s 75 sätestatud ebamõistlikult koormavate kulude põhjendatus ja suurus ning TTJA poolt vastavalt ESS §-le 137 koostatud aruanded.

Lõikes 3 sätestatakse, et maksemäära kehtestamisel järgitakse läbipaistvuse, mittediskrimineerimise ja proportsionaalsuse põhimõtteid.

Nimetatud kohustus jõustub 2028. aasta 1. jaanuaril.

Kohustuste jõustumine tuleneb universaalteenuse makse määra kehtestamise menetlusest. TTJA esitab 2028. aasta 1. aprilliks MKMile aruande, mis sisaldab ülevaadet universaalteenuse maksete kasutamise ja universaalteenuse makse määra kohta.

MKM esitab ESS § 83² lõike 2 alusel Vabariigi Valitsusele ettepaneku makse määra kehtestamiseks. Vabariigi Valitsus kehtestab makse määra 2028. aasta 30. septembriks.

Punkt 83. ESS § 87 täiendatakse lõikega 6, millega võetakse üle sitedirektiivi artikli 102 lõige 5, mille eesmärgiks on muuta sideteenuse hind tarbijate jaoks läbipaistvamaks ning hoida sellega sideteenuse kulud kontrolli all.

Tarbijad ei ole sageli teadlikud oma tarbimisharjumustega kaasnevatest sideteenuse kuludest ja neil on vastavaid teenuseid kasutades raske hinnata kulunud aega või andmemahtu.

Läbipaistvuse suurendamiseks ning sideteenuste eelarve parema kontrollimise võimaldamiseks sätestatakse internetiühenduse teenuse või isikutevahelise side teenuse osutajale kohustus teha tarbijale kättesaadavaks mõistlik võimalus, mis võimaldab jälgida tarbimist. Selleks võivad olla näiteks juba internetiühenduse teenuse või isikutevahelise side teenuse osutajate loodud võimalused, mille kaudu saab jälgida kasutatud andmemahu, saadetud SMS-e ja kasutatud kõneminuteid (nt mobiilirakendused (äppid) „Minu Telia“, „Mobiili OmaElisa“ ja „Minu Tele2“).

Lisaks sätestatakse internetiühenduse teenuse osutajale või isikutevahelise side teenuse osutajale kohustus teavitada tarbijat ennetavalt sideteenuse lepingus kokkulepitud andmemahu täitumise peatsest saabumisest, et kaitsta tarbijat arvetega seotud halbade üllatuste eest, kuna lepingus kokkulepitud andmemahu ületamine toob kaasa ka eeldatust suurema arve.

Punktid 84 ja 85. ESS § 87² lõikeid 1–3 muudetakse selliselt, et see oleks kooskõlas küberturvalisuse seaduses kasutatava terminoloogiaga, sõna „juhtud“ asendatakse sõnaga „küberintsidendid“. Lisaks asendatakse lõikes 1 sõnad „ja seotud võrkudele“ sõnadega „ning teistele võrkudele ja teenustele“, millega sätestatakse küberturvalisuse mõju lisaks võrkudele ka teenustele. Muudatused tulenevad sisedirektiivi artikli 40 lõikest 1.

Sideettevõtjad on kohustatud rakendama asjakohased ja proportsionaalsed tehnilised ja organisatsioonilised meetmed, et maandada võrkude ja teenuste turvalisusega seotud riske. Tehnika taset arvesse võttes tagatakse nende meetmetega olemasolevale ohule vastav turvalisuse tase. Eelkõige võetakse meetmeid, mis asjakohasel juhul hõlmavad krüpteerimist, selleks, et vältida ja minimeerida turvaintsidentide mõju kasutajatele ja teistele võrkudele ja teenustele.

Punkt 86. ESS § 87² täiendatakse lõikega 2¹, millega sätestatakse küberintsidendi mõju hindamise konkreetsete parameetrid, mida sideettevõtja peab mõju hindamisel arvesse võtma. Seni ei olnud mõju hindamise aluseid sätestatud, mis tõi kaasa mõjude erineva hindamise. Nüüd on sätestatud selged parameetrid, mille järgi mõju suurust ühtsel viisil hinnata. Täiendus tuleneb sisedirektiivi artikli 40 lõikest 2.

Punkt 87. ESS § 88 lõikes 1 muudatusega laiendatakse sideettevõtjate ringi, kes peavad tagama tasuta ühenduse loomise hädaabinumbrile 112. Seni kehtis see kohustus ainult telefoni- või mobiiltelefoniteenuse osutajatele, kuid nüüd laiendatakse seda kohustust kõigile numbripõhist isikutevahelise side teenuse osutajatele, st lisaks telefoni- või mobiiltelefoniteenuse osutajatele ka Skype-le, Viber-le jt sarnastele teenustele, mis võimaldavad ühenduse loomist Eesti või rahvusvahelisse numeratsiooniplaani kuuluva numbriga. Muudatus tuleneb sisedirektiivi artikli 109 lõikest 2 ja sideteenuse mõiste laiendamisest (vt eelnõu § 1 punkti 2). Häirenumbrile 112 helistamise võimaldamise kohustuse subjektide ringi laiendamise vajadus on tingitud tarbijate käitumisharjumuste muutusest. Järjest enam kasutavad tarbijad oma igapäevaste kõnede tegemisel Skype jt sarnaseid teenuseid. Seega on oluline tarbijate turvalisuse ja ohutuse suurendamiseks, et ka selliste teenuste vahendusel oleks võimalik saada ühendus hädaabinumbriga 112,

Punktid 88 ja 89. ESS § 89 pealkirja muudetakse ja paragrahvi täiendatakse lõigetega 8–10, millega võetakse üle sisedirektiivi artikkel 106.

Teenusepakkujate vahetamine on konkurentsitihedas sidekeskkonnas tõhusa konkurentsi võimaldaja. Sätte eesmärk on anda teenusepakkuja vahetamise kohta läbipaistev, täpne ja õigeaegne teave, et suurendada lõppkasutajate usaldust teenusepakkuja vahetamisel ja ka nende tahet osaleda aktiivselt konkurentsiprotsessis. Teenusepakkujad peavad tagama teenuse

järjepidevuse nii, et lõppkasutajal oleks teenusepakkuja võimalik vahetada, ilma et teda ohustaks teenuse katkemine, ning tehnilise teostatavuse korral võimaldama vahetust lõppkasutaja soovitud ajal.

ESS §-e 89 täiendatakse lisaks numbriliikuvuse nõudele, st telefoni- või mobiiltelefoniteenuse osutaja vahetamisel oma numbril liikumisest ühe sideettevõtja juurest teise, ka internetiühenduse teenuse osutaja vahetamise sätetega. Selle sätte eesmärk on soodustada konkurentsi ka andmesideteenuse turul, soodustades klientidel nimetatud teenuse osutjate vahetamist.

Seega peaksid sideettevõtjad sarnaselt numbriliikuvusega tehnilise teostatavuse korral tagama teenuse järjepidevuse nii, et kliendil oleks internetiühenduse teenuse osutajat võimalik vahetada, ilma et teda ohustaks teenuse katkemine.

See nõue kehtib ainult sellisel juhul kui see on tehniliselt teostatav (lõige 9), st seda näiteks kui klient elab piirkonnas, kus internetiühenduse teenust pakub ainult üks sideettevõtja ja ühtegi teist sideettevõtjat selles piirkonnas ei tegutse, siis ei ole tehniliselt võimalik teisel sideettevõtjal kliendile teenust pakkuda. Selle muudatusega soodustatakse pigem kortermajades elavate klientide võimalust vahetada internetiühenduse teenuse osutajat. Täpsemad nõuded internetiühenduse teenuse vahetamise kohta sätestatakse MKM ministri määrusega (volitusnorm lõikes 10). MKM ministri määruse kavand on toodud seletuskirja lisas 2.

Lisaks sätestaks lõikes 8 sideettevõtjale kohustus säilitada ühe kuu jooksul kliendi number, kui klient ütleb sideteenuse lepingu üles, sooviga viia see teise sideettevõtja juurde.

Punkt 90. ESS § 91 täiendatakse lõikega 4, mis tuleneb sisedirektiivi artiklist 98, mille kohaselt ei kohaldata lõppkasutaja õiguste kaitse peatükki mikroettevõtjast numbrivaba isikutevahelise side teenuse osutajale, kui nimetatud ettevõtja muid sideteenuseid ei osuta. Seda eelkõige seetõttu, et mikroettevõtjast numbrivaba isikutevahelise side teenuse osutaja ei kasuta üldkasutatavaid numeratsiooniresse ega osale avalikult tagatud koostalitlusvõimelises ökosüsteemis. Seetõttu leiti, et direktiivi lepinguõiguste osa kohaldamine taolise ettevõtja suhtes oleks vastuolus proportsionaalsuse põhimõttega.

Mikroettevõtja definitsioon on sätestatud raamatupidamise seaduse § 3 punktis 14 ja selle kohaselt on mikroettevõtja osaühing, kelle näitajad vastavad aruandeaasta bilansipäeval kõikidele järgmistele tingimustele: varad kokku kuni 175 000 eurot, kohustised ei ole suuremad kui omakapital, üks osanik, kes on ka juhatuse liige, ja kelle müügitulu on aruandeaastal kuni 50 000 eurot.

Ettevõtja määratlus raamatupidamise seaduses tuleneb raamatupidamisdirektiivist, mille normid on Eesti õigusesse üle võetud viisil, mis on kohandatud avatud majandusruumiga väikeriigile, kus olulist rolli mängib mikroettevõtjate ja väikeettevõtja suurusega ettevõtjate sektor. Saavutatud on tasakaal raamatupidamiskohustuslaste halduskoormuse vähendamise ja ettevõtluskeskkonna usaldusväärsuse ja läbipaistvuse vahel.

Sidedirektiivi põhjenduspunktis 255 juhitakse tähelepanu, et vastavalt Euroopa Kohtu praktikale tuleb mikroettevõtjaid hõlmavat väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate määratlust tõlgendada rangelt. Selleks et hõlmata ainult need ettevõtjad, kes on tõepoolest sõltumatud mikroettevõtjad, on vaja hinnata selliste mikroettevõtjate struktuuri, kes moodustavad ühest niisugusest ettevõtjast võimsama majanduskontserni, ning tagada, et mikroettevõtjate määratlust ei kasutataks ära puhtformaalsetel põhjendustel.

Punkt 91. ESS täiendati uue §-ga 95¹, mis tuleneb sitedirektiivi artiklist 102 ja sitedirektiivi lisast VIII, mis sätestab sideteenuse lepingueelse teabe ja lepingu lühikokkuvõtte esitamise kohustuse, mis muutuvad lepingu sõlmimisel lepingu lahutamatuks osaks. Ka kehtivas ESS (§ 96) on sätestatud lisaks horisontaalsetele VÕS-ist tulenevate lepingunormidele sidesektori spetsiifikast tulenevad lepingu tingimused, mis käesoleva eelnõuga kehtetuks tunnistatakse.

Lepingueelse teabe mõte seisneb selles, et lepingut sõlmida sooviv tarbija saaks võimaluse enne lepingu sõlmimist tutvuda erinevate sideettevõtjate teenuste tingimustega, võrrelda neid ning teha lõpuks valik ühe või teise sideettevõtja kasuks. Lõppkasutajale antakse rohkem teavet sideteenuse kvaliteedi konkreetsetest parameetrite, hindade, sideteenuse osutamise tingimuste, hädaabinumbrile „112“ ühenduse loomise võimaluse, sidevõrkude ja -teenuse turvalisuse ning teave erivajadustega lõppkasutajatele mõeldud toodete ja teenuste kohta. Lepingueelne teave esitatakse püsival andmekandjal või kui see ei ole teostatav, siis hõlpsasti allalaaditavas vormingus.

VÕS §-i 11¹ kohaselt on püsiv andmekandja vahend, mis võimaldab isikul säilitada isiklikult temale suunatud teavet nii, et see on teabe otstarbele vastava aja jooksul kättesaadav ja muutmata kujul taasesitatav. Tulenevalt võlaõigusseaduse kommenteeritud väljaande²¹ selgitustest peab püsiv andmekandja vastama kolmele tunnusele. Esiteks peab see olema isikule adresseeritud, teiseks peab teave olema muutumatu kujul taasesitatav ja kolmandaks peab teave olema muutumatu taasesitatav piisava aja jooksul, arvestades teabe sisu ja olulisust. Püsivaks andmekandjaks võivad olla paberkandjad, e-kirjad, tekstisõnumid jt meediumid, mis vastavad kolmele tunnusele.

Lõikes 2 sätestatakse üldised nõuded, mis kehtivad kõikidele sideettevõtjatele, v.a masinatevahelise side teenuse osutaja. Nimetatud teenuse osutaja on välja jäetud, kuna tegemist on masinatevahelise infovahetusega, mis tarbijat ei puuduta. Lõikes 3 sätestatakse lisanõuded internetiühenduse teenuse ja isikutevahelise side teenuse osutajale, lõikes 4 lisanõuded numbripõhise isikutevahelise side teenuse ostutajale ja lõikes 5 sätestatakse lisanõuded internetiühenduse teenuse osutajale.

Lõikes 6 sätestatakse, et sideettevõtja teeb erivajadusega inimese taotluse alusel lepingueelse teabe temale sobivas formaadis kättesaadavaks.

Lõikes 7 sätestatakse tarbija huvide kaitseks lepingu lühikokkuvõte, millega antakse tarbijale ülevaate kõige olulisematest punktidest sidelepingus – sideteenuse kirjeldus, tasu, lepingu tähtaeg, pikendamine, lõpetamine jne. Selline lepingu lühikokkuvõte peaks olema lühike ja lihtsalt loetav, ideaaljuhul mitte pikem kui üks A4 lehekülg või juhul kui üks leping käsitleb mitut eri teenust, kuni kolm ühepoolset A4 lehte.

Selles paragrahvis nimetatud teavet esitatakse ka lõppkasutajast mikro- ja väikeettevõtjale ning mittetulundusühingule, välja arvatud juhul, kui nad on sellest loobunud.

Sama erand on sätestatud ka ESS § 96 lõikes 7, § 96¹ lõikes 4 ja § 100 lõikes 6. Mikroettevõtja definitsioon on toodud eelnõu § 1 punkti 90 selgituses. Väikeettevõtja definitsioon on sätestatud raamatupidamise seaduse § 3 punktis 15, mille kohaselt väikeettevõtja on Eestis registreeritud äriühing, kes ei ole mikroettevõtja ja kelle näitajatest võib aruandeaasta bilansipäeval vaid üks ületada järgmisi tingimusi: varad kokku 4 000 000 eurot, müügitulu 8 000 000 eurot ja keskmine töötajate arv aruandeaasta jooksul 50 inimest.

²¹ P. Varul, I. Kull, V Kõve, M Käersi ja K. Sein. Võlaõigusseadus I. Üldosa (§§ 1-207). Kommenteeritud väljaanne. Lk 78

Sidedirektiivi mõte on, et teatavaid lõppkasutajate kaitse sätteid, mida kohaldatakse *a priori* ainult tarbijate suhtes, täpsemalt sätteid lepingulise teabe, lepingu maksimaalse kestuse ja pakettide kohta, ei tuleks kohaldada mitte ainult tarbijate, vaid ka mikroettevõtjate ja väikeettevõtjate ning mittetulundusühenduste suhtes. Kuna nende ettevõtjate ja ühenduste kategooriate läbirääkimispositsioon on võrreldav tarbijate omaga ja seetõttu laiendatakse neile samaväärne kaitse, välja arvatud siis, kui nad sõnaselgelt neist õigustest loobuvad.

Punkt 92. ESS § 96 muutmise ja uuesti sõnastamise vajadus tuleneb ESS-i täiendamisega § 95¹, mille tulemusena puudub vajadus ESS § 96 lõike 1 järele, ning muutuvad oluliselt ka teised § 96 lõiked, millega võetakse üle sidedirektiivi artikli 103 lõige 1, artikli 105 lõiked 1 ja 2 ning artikkel 107. Seega otsustasid eelnõu koostajad anda kogu paragrahvi uues sõnastuses.

ESS § 96 lõige 1 on kehtiva § 96 lõige 2 ja see lõige jääb suures osas muutumatuna ning tehakse ainult redaktsioonilist laadi muudatus, mis on seotud ESS-i § 95¹ lisandumisega. Lõikes 1 sätestatakse, et sideteenuse lepingus tuleb lisaks §-le 95¹ nimetatud tingimustele määrata ka sidevõrgu lõpp-punkti asukoht, ühendamise aeg ja tingimused.

ESS § 96 lõige 2 on kehtiva § 96 lõige 3 ja seda lõiget muudetakse oluliselt. Muudatused tulenevad ESS § 95¹ ja sidedirektiivi artikli 103 lõikest 1. Lõikes 2 sätestatakse, millised sideteenuse osutamise tingimused peavad olema avalikkusele kättesaadavad, mida internetiühenduse teenuse osutaja ja isikutevahelise side teenuse osutaja peab avaldama oma veebilehel või veebilehe puudumisel muul mõistlikul viisil ning ka erivajadustega inimestele sobivas formaadis. Selle muudatuse tulemusel on tarbijad veelgi paremini informeeritud sideteenuse tingimustest.

ESS § 96 lõige 3 on uus lõige ja see tuleneb sidedirektiivi lisa IX punktist 2.5, mille kohaselt sätestatakse erinõue numbrivaba isikute vahelise side teenuse osutajale, nimelt peab ta avaldama oma veebilehel teabe hädaabiteenistusele juurdepääsu võimaldamise või mitte võimaldamise kohta. Eesmärgiga tagada tarbijate parem informeeritus.

ESS § 96 lõiked 4 ja 5, siin tehtavad muudatused tulenevad sidedirektiivi artikli 105 lõikest 1, muudatuse kohaselt välistatakse nende sätete kohaldumine numbrivaba isikutevahelise side teenuse ja masinatevahelise side teenuse osutajatele. Ülejäänud sideteenuse osutajad peavad sideteenuse lepingu sõlmimisel teavitama tarbijat võimalusest sõlmida leping üheaastase tähtajaga ning järgima põhimõtet, et lepingu kestus ei tohi ületata kahte aastat. Lõigetega 4 ja 5 reguleeritakse olukordi kus sidelepingu sõlmimisel antakse tarbijale näiteks tasuta või oluliselt odavam hinnaga mobiiltelefon ja soovitakse tarbija sellega mingiks perioodiks endaga siduda.

Numbrivaba isikutevahelise side teenuste suhtes tuleks kohustusi kehtestada üksnes siis, kui avalik huvi nõuab konkreetsete regulatiivsete kohustuste kohaldamist isikutevahelise side teenuste kõigi liikide suhtes olenemata sellest, kas teenuse pakkumiseks kasutatakse numbreid või ei. Numbrivaba isikutevahelise side teenuste teistsugune kohtlemine on põhjendatud, sest sellised teenused on avalikult tagatud koostalitlusvõimelise ökosüsteemi osa ja saavad sellest ka kasu.

ESS § 96 lõige 6 on uus lõige ja see tuleneb sidedirektiivi artikli 105 lõikest 1. Selles lõikes sätestatakse välistus, et lõigetega 4 ja 5 norme ei kohaldata järelmaksulepingu kestuse suhtes, siis kui tarbija on eraldi lepinguga nõustunud tasuma osamakseid üksnes füüsilise ühenduse kasutuselevõtu eest. See tähendab, et kui tarbijal on eraldi leping füüsilise ühenduse kasutuselevõtuks (näiteks fiiberoptilise kaabli paigaldamise leping), siis ei kehti sellele ühe või kaheaastane lepingu kestuse piirang. See norm ei kohaldu terminalseadme (nt ruuteri) järelmaksule. Selline säte on põhjendatud kuna füüsilise ühenduse loomine (näiteks fiiberoptika

vedamine tarbijale tupp) on üldjuhul oluliselt kallim, kui mobiiltelefoni või ruuteri soetamine. Seega aitab see tarbijal füüsilise ühenduse loomise maksumust ajatada pikemale perioodile, mis muudab selle eest tasutava järelmaksu talle taskukohasemaks.

Punkt 93. ESS-i täiendatakse §-ga 96¹, millega sätestatakse ühtsed ja läbipaistvad nõuded teenusepaketi, nõuded lepingu kestusele, vahetamisele ja terminalseadme omandamist käsitlevaid lepingutingimusi. Selle sättega suurendatakse tarbijate õigusselgust ja soovitakse vältida olukorda, kus paketi olevatel erinevatel sideteenustel on erinevad nõuded teenuspaketi lepingu lõpetamisele ja vahetamisele ning terminalseadme suhtes.

Eestis sideettevõtjate poolt pakutavad teenuspaketid koosnevad enamasti: internetiühenduse teenusest, telefoniteenusest ja televisiooniteenusest. Ehk pakett koosneb ühest internetiühenduse teenusest (andmesideteenus) või ühest numbripõhisest isikutevahelisest side teenusest (telefoniteenus, mobiiltelefoniteenus) ja muudest teenustest näiteks televisiooniteenus.

Lõikes 1 sätestatakse teenuspaketi mõiste. See on sideettevõtja poolt tarbijale vähemalt kahe või enama sideteenuse osutamine sama sideteenuse lepinguga.

Lõike 2 kohaselt kui tarbijale pakutavasse teenuspaketti või sideteenust ja terminalseadet sisaldavasse paketti kuulub vähemalt internetiühenduse teenus või numbripõhine isikutevahelise side teenus, on kogu paketi, sealhulgas muidu nende sätetega hõlmamata elementide suhtes *mutatis mutandis* kohaldatavad peamised sätted, mis käsitlevad lepingu kokkuvõtlikku teavet, läbipaistvust, lepingu pikkust ja lõpetamist ning teenuspaketi vahetamist.

Lõike 3 selgitab, et juhul kui tarbija tellib sama internetiühenduse teenuse või numbripõhise isikutevahelise side teenuse osutajalt lisateenuse või terminalseadme, siis ei pikene automaatselt kehtiva teenuspaketi kestus, välja arvatud juhul kui tarbija on lisateenuse või terminalseadme tellimisel sellega sõnaselgelt nõus.

Punkt 94. ESS § 99, mis reguleeris seni vaid lepingu tingimuste muutmist, täiendatakse lepingu pikendamise sätetega. Seetõttu muudetakse ka paragrahvi peakirja. Pikendamise sätteid on selgitatud eelnõu § 1 punktis 95.

Punkt 95. ESS § 99 lõike 3 muutmine tuleneb sitedirektiivi artikli 105 lõikest 4, kus sätestatakse, et sideteenuse lepingu muudatustest tuleb teavitada lõppkasutajaid püsival andmekandjal. Tulenevalt sideteenuse mõiste laiendamisest ja numbrivaba isikutevahelise side teenuse osutaja nõuete leevendamisest, ei kohaldu nimetatud säte numbrivaba isikutevahelise side teenuse osutajatele. Lõike 3 teises lauses sätestatakse lõppkasutajale sideteenuse lepingu muudatustega mittenõustumise tähtaeg (ühe kuu jooksul), mille jooksul ta võib lepingu leppetrahvita üles öelda.

Lisaks täiendatakse lõiget lausega, mis sätestab, et kui sideteenuse lepingus tehakse muudatused õigusaktist või lõppkasutaja huvidest tulenevalt või kui muudatus on üksnes halduslikku laadi ja see ei mõjuta lõppkasutajat negatiivselt, siis puudub lõppkasutajal õigus leping leppetrahvita üles öelda.

Õigusaktis tuleneva muudatused on näiteks uued lepingutingimused, mis on kehtestatud EL-i või Eesti õigusega, mida sideettevõtjad peavad järgima. Lõppkasutaja huvidest tulenevad muudatuste näitena võib tuua andmesidekiiruste tõstmise selliselt, et kuutasu lõppkasutaja jaoks ei muutu. Eelnõuga jäetakse sideturu enda reguleerida ehk sideettevõtjate tõlgendada, millised lepingu muudatused on „lõppkasutaja huvides“, kuid neid muudatusi tuleb hinnata objektiivsete

kriteeriumide alusel, ning sideettevõtjad peavad tõendama, et kõik muudatused on lepingus üksnes lõppkasutajate huvides ja ei tohi avaldada lõppkasutajatele mingit negatiivset mõju. Halduslikku laadi muudatus on näiteks sideteenuse osutaja aadressi muutumine.

Punkt 96. ESS §-i 99 täiendatakse lõigetega 5 ja 6, millega võetakse üle sitedirektiivi artikli 105 lõige 3. Täienduse eesmärgiks on teavitada lõppkasutajat enne sidelepingu automaatset pikenemist leppetrahvita lepingu ülesütlemise võimalusest ja anda lõppkasutajale nõu parima sideteenuse hinna kohta vähemalt kord kalendriaastas ja enne automaatset lepingu pikenemist. See kohustus laieneb sideettevõtjatele, välja arvatud numbrivaba isikutevahelise side teenuse ja masinatevahelise side teenuse osutajale.

Lõike 6 korral on ESS eriseadus ja isikuandmete kaitse üldmäärus²² (*General Data Protection Regulation*, GDPR) üldseadus, st, et isegi juhul, kui lõppkasutaja on keelanud, mis tahes teadete saamise teenusepakujalt, peab sideettevõtja oma kohustust täitma ja saatma lõppkasutajale kord aastas ülevaate parima hinna kohta.

Punkt 97. ESS §-i 100 täiendatakse lõigetega 3–6, millega võetakse üle sitedirektiivi artikli 105 lõiked 5–7.

Lõppkasutajate huvide kaitseks sätestatakse lõigetes täiendavad nõuded sideteenuse lepingu ülesütlemiseks, kui sideteenuse kvaliteet erineb märkimisväärselt lepingus sätestatust. Lõigetes 4 ja 5 reguleeritakse sideettevõtja õigust nõuda lõppkasutajalt hüvitist lõppkasutajale jäänud terminalseadme eest. Nimetatud hüvitise suurus ei tohi ületada terminalseadme jääkväärtust või kuni lepingu lõppemiseni maksta jäänud terminalseadme osamaksete summat, olenevalt sellest, kumb on väiksem. Lisaks ei tohi sideettevõtja piirata peale hüvitise maksmist terminalseadme kasutamist teise sideettevõtja sidevõrgus.

Punkt 98. ESS § 100¹ tunnistatakse kehtetuks, kuna sideteenuse hinnavõrdluse võimalus lisatakse sideteenuse andmekogule ja sätestatakse ESS §-s 100², vt järgmist eelnõu punkti.

Punktid 99–104. Seoses ESS § 100¹ kehtetuks tunnistamisega muudetakse ESS § 100² pealkirja.

Seetõttu muudetakse ka ESS § 100² lõiget 1, 2, 4 ja 5 ning täiendatakse lõikega 2¹. Muudatuste eesmärgiks on lõppkasutajale elektroonilise sideteenuseid käsitleva läbipaistva, ajakohastatud ning võrreldava hinna ja kvaliteedi kohta käiva teabe olemasolu tagamine, mis tuleneb ka sitedirektiivi artikli 103 lõikest 2.

Lõppkasutajatel peab olema kergesti kättesaadaval kujul avaldatud teabe põhjal võimalik lihtsalt võrrelda turul pakutavate internetiühenduse teenuste või isikutevahelise side teenuste osutajate hindu, kvaliteeti, katvust, võimalusi ja võimekuse parameetreid.

Lisaks hinna ja kvaliteedi lisamisele on § 100² lõike 2 esimesse lausesse lisatud sõnad „geograafilised alad“. Esimene lause sätestab, et sideteenuse andmekogu pidamise eesmärk on võrrelda sideteenuse hindu ja kvaliteedi ning kaardistada Eesti territooriumi aadressiobjektidel pakutavate andmesideteenuste võimalused ja tehnilised parameetrid ning tuvastada geograafilised alad või aadressiobjektid, millel puudub andmesideteenus. Geograafiliste alade, millel puudub andmesideteenus kaardistamine on vajalik, et riigi reguleerival asutusel (TTJA)

²² Euroopa parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2016/679, 27. aprill 2016, füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus). ELT L 119, 4.5.2016, lk 1–88.

oleks ajakohane geograafiline ülevaade andmesidevõrkude geograafilisest ulatusest Eesti territooriumil. Selle andmekogu andmeid kasutatakse, viimase miili turutõrke väljaselgitamisel Andmekogu kaudu avaneb kasutajal võimalus vaadata, kas teda huvitaval aadressil on võimalik saada internetiühendust (andmesideteenust), milliste parameetritega (millised on andmeside kiirused) ja millised sideettevõtjad sellel aadressil andmesideteenust pakuvad. Samuti võimaldab andmekogu hinnata internetiühenduse kättesaadavuse turutõrke ulatust.

TTJA on loonud ESS § 100² alusel sideteenuse katvuse, kasutuse ja võimaluste kaardistuse infosüsteemi ehk sideteenuste andmekogu, vt www.netikaart.ee. Seal saavad juba praegu lõppkasutajad võrrelda sideteenuse katvust ja võimalusi. Nimetatud andmekogu täiendatakse ja lisatakse hinna ja kvaliteedi võrdlus. Andmekogu täiendamine maksab hinnanguliselt 30 000 eurot. ESS § 100² täiendamine lõikega 2¹ tuleneb vajadusest sätestada sideteenuse andmekogu põhimääruse volitusnorm, sellega viiakse sideteenuse andmekogu vastavausse avaliku teabe seaduses sätestatuga.

Sideturu riikliku korralduse sätted (eelnoõ § 1 punktid 105–109, 111 ja 113)

Punkt 105. ESS §-i 143 pealkirja ja paragrahvi muudatus on tingitud koostöö vajadusest EL-i raadiosageduspoliitika töörühmaga (RSPG), eelkõige ühtlustatud raadiosageduste teemal, vt eelnõu § 1 punkti 18. Sellega võetakse üle sidedirektiivi artikli 4 lõige 3.

RSPG ülesanne on abistada ja nõustada Euroopa Komisjoni raadiospektripoliitikaga seotud küsimustes. Sellisteks raadiospektripoliitikaga seotud küsimusteks on raadiospektri kättesaadavus, ühtlustamine ja jaotamine, teabe jagamine raadiospektri jaotamise, kättesaadavuse ja kasutamise kohta, spektri kasutamissoiguste andmise meetodid, raadiospektri ümberkorraldamine, ümberjaotamine, hindamine ja tõhus kasutamine ning inimeste tervise kaitsmine.

RSPG peab aitama kaasa EL-i raadiospektripoliitika arengule, mis võtab lisaks tehnilistele parameetritele arvesse ka majanduslikke, poliitilisi, kultuurilisi, strateegilisi, sotsiaalseid ja tervishoiuga seotud kaalutlusi, samuti raadiospektri kasutajate potentsiaalselt vastuolulisi vajadusi, et tagada õiglase, mittediskrimineeriva ja proportsionaalse tasakaalu saavutamine RSPG-sse kuuluvad LR-de valitsuste kõrgetasemelised eksperdid.

Punkt 106. ESS § 149 lõiget 9 täiendatakse lausega, millega täpsustatakse, et piiriülese vaidluse lahendamise käigus tehakse sideettevõtjale ettekirjutus ühe kuu jooksul, Euroopa Sideameti arvamusest arvates. Kehtivas seaduses ei olnud sätestatud, mis aja jooksul TTJA peab ettekirjutuse tegema. Sellega võetakse üle sidedirektiivi artikli 27 lõige 5.

Punktid 107 ja 108. ESS § 152 lõiget 2 muudetakse ja § 152 täiendatakse uue lõikega 3, muudatused tulenevad sidedirektiivi artiklist 23. Muudatuse tulemusena sätestatakse lõikes 2 selgesõnaliselt, et huvitatud isikutele antakse arvamuse esitamiseks vähemalt 30 kalendripäeva. Lisaks sätestatakse, et käimasolevate avalike konsultatsioonide ühtne kontaktpunkt Eestis on TTJA.

Punkt 109. ESS §-i 164 pealkirja ja lõiget 1 täiendatakse selliselt, et see karistus hõlmaks ka internetiühenduse teenuse osutaja vahetamise nõuete rikkumise karistust, sarnaselt numbri liikuvuse karistusele. Tulenevalt sidedirektiivi artikli 107 lõikest 7 peab riik ette nägema karistuse juhuks, kui interneti ühenduse teenuse osutaja ei täida internetiühenduse teenuse osutaja vahetamisel ESS §-is 89 sätestatud nõudeid, vt eelnõu § 1 punkte 88 ja 89.

Punkt 111. Muudetakse ESS-i rakendussätte §-i 193¹ selliselt, et sellega lükatakse § 137 lõike 2 punktide 3 ja 4 jõustumine edasi 2028. aasta 1. jaanuarile.

Kuna Eestis ei ole käesoleval ajal määratud universaalteenuse osutamise kohustusega sideettevõtjat ning lähiaastail puudub vajadus ka sellise kohustusega sideettevõtja määramiseks, mistõttu ei saa tekkida ka universaalteenuse osutamisega seotud ebamõistlikult koormavaid kulusid. Seetõttu ei ole vaja TTJA-l esitada aruannet universaalteenuse maksete kasutamise kohta ja prognoosi universaalteenuse taskukohase tasu kohta järgmiseks kalendriaastaks.

Punkt 113. ESS-i normitehnilist märkust muudetakse selliselt, et see oleks kooskõlas kehtivate EL õigusaktidega. Esiteks tunnistades kehtetuks viited seni kehtinud sitedirektiividele 2002/19/EÜ, 2002/20/EÜ, 2002/21/EÜ ja 2002/22/EÜ ning teiseks tunnistatakse kehtetuks viide direktiivile 2006/24/EÜ, mis on Euroopa Kohtu otsusega tunnistatud kehtetuks ja kolmandaks lisatakse viide direktiivile 2018/1972, mille sätted võetakse eelnõuga üle.

Eelnõu § 2. Ehitusseadustiku muutmine

Eelnõu § 2 sätestatakse ehitusseadustiku (edaspidi *EhS*) muutmine, paragrahv koosneb kolmest punktist.

Punkt 1. EhS muudatusega soodustatakse väga suure läbilaskevõimega sidevõrkude ehitamist, kuna selliste võrkude kättesaadavuse ja katkematu levi tagamine nõuab suurel hulgal väikese levialaga raadiosagedusi kasutatavaid juurdepääsupunkte (small cell).

Juba praegu moodustab suure osa sideettevõtja eelarvest tugijaamade asukohtadega ja elektrienergiaga varustamisega seotud kulu ning võrgu areng on kohati takistatud puuduliku ehitusinfo vahetuse tõttu. Kuna 5G võrk eeldab tugijaamade paiknemist oluliselt tihedamalt võrreldes senisega, siis tänased kitsaskohad võrgu rajamisel muutuvad uue põlvkonna sidevõrgu välja ehitamisel veelgi kriitilisemaks.

Samas on elanike ootused mobiilside katvusele ning toimivusele väga kõrged. E-teenuste olemasolu ja kättesaadavust peetakse elementaarseks. Tehnoloogia arengust saavad elanikud otsest kasu, seda nii sotsiaalse heaolu kui ka innovaatiliste mugavusteenuste näol. Kuna 5G võrk on olemuselt „tihe võrk“, pakub avalik taristu, näiteks avalikud hooned, ehitised, tänavalambid, valgusfoorid jms tänu paiknemistihedusele väga väärtuslikke punkte väikese raadiusega tugijaamade paigaldamiseks ja kasutamiseks.

Väikese levialaga raadiosagedusi kasutatavate juurdepääsupunktide kasutuselevõtul peaks sideettevõtjatel olema õigus väga lihtsalt avalikele objektidele juurde pääseda. Teisisõnu, avalikud hooned ja muu avalik taristu on vajalik mõistlikel tingimustel teha kättesaadavaks väikese raadiusega tugijaamade kasutuselevõtuks.

Selleks sätestatakse EhS riigile ja kohalikule omavalitsuse üksusele kohustus lubada sideettevõtjal juurdepääsu nende omanduses olevale ehitisele, et paigaldada sinna väikese levialaga raadiosagedusi kasutatav juurdepääsupunkt, mis toetab uue põlvkonna sidevõrgu kiiret rajamist. Sellega võetakse üle sitedirektiivi artikkel 57.

Punkt 2. EhS § 130 lõike 3 täiendamisega sätestatakse, et väikese levialaga raadiosagedusi kasutatava juurdepääsupunkti nõuete kontrollimise üle teostab järelevalvet TTJA.

Punkt 3. Täiendatakse EhS normitehnilist viidet, lisades viite sitedirektiivile.

Eelnõu § 3. Riigilõivuseaduse muutmine

Eelnõu § 3 sätestatakse riigilõivuseaduse (edaspidi *RLS*) muutmine, paragrahv koosneb 11 punktist.

Punkt 1.

RLS § 206 täiendamise vajadus lõikega 5¹ tuleneb tehnoloogia arengust ja viienda põlvkonna mobiilsidevõrkude (nn 5G-tehnoloogia) pakutavatest uutest lahendustest.

Erinevalt varasemast tehnoloogiast (2G, 3G ja 4G), kus reeglina kasutati standardseid lahendusi (kõneside ja mobiilne andmeside), võimaldavad 5G võrgud täiesti erinevaid rakendusi sõltuvalt kasutajate vajadustest. Seetõttu on otstarbekas lisaks „traditsioonilisele“ operaatorikesksele litsentseerimisele turu paindlikkuse suurendamiseks võimaldada uusi sageduskasutuse võimalusi – sageduslubade andmine liikuva maaside privaatse lairiba raadiovõrgule.

Liikuva maaside privaatse lairiba raadiovõrgu näol on tegemist konkreetse ettevõtte territooriumil/kinnistul/ruumis loodud võrguga, mida ta kasutab oma tarbeks. Nimetatud võrgu abil kommertsteenust ei osutata. Võrgu asukoht ja teenindusala on reeglina ettevõtte tootmisruumid või territoorium.

Kuigi nimetatud privaatvõrgud on tehnoloogia poolest sarnased RLS §-s 206 nimetatud lairiba ja mobiilside võrkudega, on nende kasutuspiirkond tunduvalt väiksem kui RLS-is sätestatud maakonnad. Selliste, katvuselt oluliselt väiksemate võrkude (näiteks üks aadressiobjekt), puhul ei ole põhjendatud sama suure riigilõivu küsimine, kui tervet maakonda hõlmava sagedusloa puhul. Seega teeme ettepaneku lisada RLS §-i 206 lõige 5¹ ning sätestada liikuva maaside privaatse lairiba raadiovõrgu sagedusloa andmise riigilõiv üheks aastaks 800 eurot. Selline riigilõivu suurus moodustaks 13% praegu kehtiva RLS-is (RLS § 206 lg 5 p 1 ja Lisa 3 p 2.3 – 6000 eurot) sätestatud summast.

See muudatus aitab kaasa tööstuse (tööstuse 4.0) digitaliseerimisele, mis tähendab erinevate tehnoloogiate enda kasuks tööle panemist ning seeläbi masinate integreerimist terviklikuks süsteemiks tehases, mille kaudu on võimalik saavutada suuremat efektiivsust ning tootlikkuse tõusu. Uued sensorid, rohkem andmeid ja arenenud analüütika võimaldavad ettevõtetel uuendada protsesse ja jõuda nutikama tootmise ning kõrgema tootlikkuseni.

MKM hinnangul privaatvõrkude korral riigilõivu alandamisel riigi tulud ei vähene, kuna selliseid privaatvõrke saab luua sisuliselt igale tööstuspargi kinnistule ehk ühesõnaga saab sama sagedust kasutada nt Tallinnas mitmes erinevas piirkonnas asuvas tööstuspargis. Seega madalama riigilõiv kompenseeritakse rohkemate sageduslubadega. Lisaks suurendab tööstuse digitaliseerimine tulusid ja alandab kulusid ning suurendab Eesti tööstuse konkurentsivõimet ja majanduskasvu.

MKM ministri määruse „Eesti raadiosagedusplaan“ lisas 1 sätestatakse, millised raadiosagedusalad on mõeldud privaatse liikuva maaside lairibavõrgu kasutamiseks.

Punktid 2–4.

RLS § 206 täiendamine lõikega 7¹ tuleneb vajadusest kiiresti anda sageduslubasid erinevate ürituste läbiviimiseks nt rahvusvahelised spordivõistlused. Sageli on selliste lubade riigilõiv näiteks 6,50 eurot või isegi 2,67 eurot. Samas, kui lubade taotlejad saavad teada, et nad tasuvad riigilõivu 1/6 aasta riigilõivu määra (RLS § 206 § 8), siis nad taotleavad luba pikemaks perioodiks, kui nad reaalselt seda vajavad, kuna riigilõiv on väike. Selle tulemusel on selles alas raadiosageduste kasutamine ebaefektiivne ja sellega takistatakse samade alade andmine teisele sagedusloa taotlejale.

Selle muudatusega antakse sagedusluba kuni 7 kalendripäevaks ja selle eest tuleb tasuda riigilõiv suuruses 20 eurot.

RLS § 206 täiendamine lõikega 7¹ tingib ka RLS § 206 lõike 8 muudatuse, kus sätestatakse, et riigilõiv 8-31 kalendripäeva eest on 1/6 riigilõivu määra, mis on sätestatud RLS lisas 3.

RLS § 206 lõike 10 muudatuse näol on tegemist keelelise muudatusega.

Punktid 5 ja 6.

RLS lisa 3 punkti 4 muudatus tuleneb sideturu kiirest arengust ja 5G võrkude kasutuselevõttust. Maailmas ja ka Eestis on hüppeliselt kasvamas andmeside mahud ning sidevõrkude abil ühendatud seadmete hulk. Samamoodi on toimumas hoogne areng kiire andmesideühenduse pakkumiseks kasutatavates tehnoloogiates seoses nn 5G-standardile vastava tehnoloogia kasutuselevõtuga. Just 5G-standardile vastava sidevõrgu käiku andmisega kasvab plahvatuslikult võrku ühendatud seadmete arv ning nende poolt edastatav andmemaht.

Andmesideühenduste pakkumisel saab tugijaamade või suurklientide sidesõlmede, mis vajavad suuri andmemahte, omavaheliseks ühendamiseks kasutada raadiosideliine, mis töötavad 70/80 GHz ja 60 GHz sagedusalades, kus trasside pikkus jääb vahemikku mõnesajast meetrist kuni paari kilomeetrini. 70/80 GHz ja 60 GHz sagedusalades töötavaid raadiosideliine on kõige otstarbekam paigaldada tiheda asustustihedusega alale teineteisele väga lähedale, et tagada soovitud kiirused ning piisava võrguressursi olemasolu. Just tiheasustuses on need oluliseks alternatiiviks fiiberoptilistele ühendustele.

Eesti sideettevõtjad neid raadiosideliine praegu praktiliselt ei kasuta, kuna nende sagedusalade sageduslubade riigilõivud on liiga kõrged. Näiteks kehtiva RLS § 206 lõike 4 punkti 5 ja RLS lisa 3 punkti 4.19 kohaselt on riigilõivu suuruseks ühe raadiosideliini kohta (kaks raadiosaatjat, mis töötavad dupleksrežiimis) 465 eurot. ($155 \text{ eurot} \times 2 \times 1,5 = 465 \text{ eurot}$). Probleemiks on riigilõivu ebaproportsionaalne suurus seadmekomplekti maksumusse. Kui seadmekomplekti hinnaks on umbes 3000 eurot, siis sellele lisaks tuleb tasuda 15.5% riigilõivu.

Ka teistes liikmesriikides on need lõivud madalamad, nt Hollandis 60–150 eurot aastas ja Soomes 59–101 eurot aastas olenevalt sagedusest.

70/80 GHz ja 60 GHz sagedusalade kasutamine on eelduseks Eestis kiire 5G-andmesidevõrgu väljaarendamisele. Kui riigilõivud nimetatud sagedusalades jäävad oma senistele tasemetele, siis takistab see sideettevõtetel andmeside lisaressursi kasutusele võtmist kvaliteetselt ja võimalikult kiiresti just tihedamalt asustatud piirkondades. Raadiolinkide kasutamine oleks täienduseks fiiberoptiliste kaablitega baasvõrgu rajamisele selleks, et ehitada ühendusi kiiremini ja paindlikumalt.

Punktid 7–10.

RLS lisa 3 punkti 12 korrastatakse ja viiakse vastavusse MKM ministri määrusega nr 54 „Eesti raadiosagedusplaan“.

RLS lisa 3 punktid 12.1, 12.2, 12.10 ja 12.11 tunnistatakse kehtetuks vähese huvi tõttu, kuna nii madalate võimsustega seadmeid ei kasutata enam ringhäälingus. Viimase kuue aasta jooksul (aastatel 2013–2019) ei ole punktide 12.1, 12.10 ja 12.11 alusel antud ühtegi sagedusluba. Punktis 12.2 toodud võimsusvahemikuga sageduslubasid on viimastel aastatel antud ainult lühemaks perioodiks kui aasta (st lühiajalised load ürituste jaoks, enamasti load kehtivusega 1–10 päeva). Selliseid lubasid on sel aastal antud 17, 2018. a 21 ja 2017. a 24. Muudatuse tulemusena (st punkti 12.2 kehtetuks tunnistamine ja edaspidi punkti 12.3 alusel riigilõivu arvutamine) tuleks selliste sageduslubade eest maksta riigilõivu senise 2.67 euro asemel 6.50 eurot.

Lisa 3 punktid 12.3–12.9 viiakse kooskõlla MKM ministri määrusega nr 54 „Eesti raadiosagedusplaan“, kuna alates 01.07.2017 on ringhäälingu kasutuses sagedusala 470–694 MHz, senise 470–862 MHz asemel.

Lisa 3 punktid 12.11–12.18 viiakse kooskõlla MKM ministri määrusega nr 54 „Eesti raadiosagedusplaan“, selle tulemusena kustutatakse nendes punktides sagedusala 1452–1492 MHz, kuna see ala ei ole enam ringhäälingu kasutuses.

Punkt 11.

RLS lisa 3 täiendatakse punktiga 15.8, millega sätestatakse riigilõiv ka 10-kohalistele M2M numbritele. Ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri 21.05.2018 määruse nr 25 „Eesti numeratsiooniplaan“ avati 10-kohalised M2M numbrid. Kuna RLS lisas 3 ei ole antud eraldi sätet 10-kohaliste numbrite riigilõivule, siis vastavalt RLS lisa 3 punktile 15.4 oleks sellise numbri riigilõiv 0,35 eurot. Selline lõivu määr ei oleks proportsioonis RLS lisa 3 punktiga 15.7, kuna 12-kohalise M2M numbri eest küsitakse riigilõivu 0,01 eurot.

Eelnõu § 4. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub 2020. aasta 21. detsembril.

Nimetatud kuupäevaks on liikmeriigid kohustatud oma siseriikliku õigusruumi direktiiviga (EL) 2018/1972 kooskõlla viima.

Seaduse eelnõu § 1 punkt 82 (ESS § 83²) jõustub 2028. aasta 1. jaanuaril.

ESS § 83² ja eelnõu § 1 punkt 111 (ESS § 137 lõike 2 punktid 3 ja 4) on seotud universaalteenuse osutamise kohustusega sideettevõtja jaoks teenuse osutamisega tekkinud ebamõistlikult koormavate kulude hüvitamisega. Nimetatud ebamõistlikult koormavad kulud hüvitatakse universaalteenuse makse tasumise kohustusega sideettevõtjate poolt makstava maksega, mille määr võib olla 0,01–1% vastava sideettevõtja eelmise majandusaasta sideteenuste käibest.

Eestis ei ole käesoleval ajal määratud universaalteenuse osutamise kohustusega sideettevõtjat ning lähiaastail puudub vajadus ka sellise kohustusega sideettevõtja määramiseks, mistõttu ei saa tekkida ka universaalteenuse osutamisega seotud ebamõistlikult koormavaid kulusid. Seetõttu puudub vajadus eelpool nimetatud maksemäära kehtestamiseks ja sellest tulenevalt ei ole vaja Tehnilise Järelevalve Ametil esitada aruannet universaalteenuse maksete kasutamise kohta ja prognoosi universaalteenuse taskukohase tasu kohta järgmiseks kalendriaastaks.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõu §-s 1 sätestatakse elektroonilise side võrkude ja teenuste turvalisuse, helistaja asukohateabe, hädaabiühenduse, internetiühenduse teenuse, isikutevahelise side teenuse, numbripõhise isikutevahelise side teenuse, numbrivaba isikutevahelise side teenuse, raadiokohtvõrgu, raadiosageduste ühiskasutuse, spetsiaalse isikutevahelise side teenuse, väga suure läbilaskevõimega sidevõrgu ja väikese levialaga raadiosagedusi kasutava juurdepääsupunkti mõisted. Eelnõuga muudetakse 11 kehtivat ESS § 2 sätestatud mõistet ja tunnistatakse kehtetuks alamkliendiliini mõiste.

ESS-i täiendamine uute mõistetega ja olemasolevate mõistete muutmine tuleneb sisedirektiivi ülevõtmisest Eesti õigusesse ja sellega hoitakse ära võimalikud arusaamatused mõistete erineval tõlgendamisel.

Õigusselguse huvides viidatakse eelnõus inglise keelsetele terminitele ja lühenditele, kuna sidesektoris on levinud inglisekeelsete terminite kasutamine ja on oluline, et kõik osapooled saaksid vastavast terminist üheselt aru.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõuga võetakse Eesti õigusesse üle Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2018/1972, millega kehtestatakse Euroopa elektroonilise side seadustik.

Direktiivi ülevõtmise tähtaeg on 21. detsember 2020.

Direktiivi ülevõtmise vastavustabel on käesoleva seletuskirja lisas 1.

6. Eelnõu mõjud

Kavandatavad muudatused

Eelnõu on algatatud vajadusest üle võtta EL-i õigus. Eelnõu laiendab sideteenuse mõistet, millega tagatakse tarbija õiguste kaitse ka OTT-teenuste korral, mis kuuluvad nüüd sideteenuse alla. Lisaks suurendatakse sidelepingute läbipaistvust, sätestatakse nõuded ühtlustatud raadiosageduste andmisele, soodustatakse väikese levialaga raadiosagedusi kasutatavate juurdepääsupunktide kasutuselevõttu, mis kiirendab uue põlvkonna sidevõrgu kiiret rajamist ning nõuete sätestamine kaasinvesteeringumisele.

Eelnõuga tehtavad muudatused omavad peamiselt majanduslikku mõju. Sotsiaalsed ja keskkonnalised mõjud on kaudsed, kuna need sõltuvad majanduslikust mõjust.

Seadusel puudub mõju järgmistes valdkondades: mõju riigi julgeolekule, demograafiline mõju, mõju elukeskkonnale ning mõju regionaalarengule.

Sihtrühm

Eelnõu peamiseks sihtrühmaks on sideettevõtja ja sideteenuse tarbija ning TTJA.

Kaasnevas üldised mõjud

Kavandatavate muudatustega kaasnevad majanduslik mõju, sotsiaalne mõju ja mõju riigiasutuste töökorraldusele (TTJA-le ja MKM-ile).

Majanduslik mõju

Eelnõuga soodustatakse kiire andmeside võrkude arengut, mis omab üldist positiivset mõju majanduse arengule ja mõjub positiivselt Eesti kui e-riigi ja e-teenuste arendamise lipuliigi kuvandile.

Sotsiaalne mõju

Eelnõuga suureneb sideteenuse tarbijate õiguste kaitse, kuna sideregulatsioonile allutatakse ka OTT-teenused, mida tarbijad järjest enam kasutavad traditsiooniliste sideteenuste asemel. Lisaks suurendatakse lepingueelse teabe ja lepingu kokkuvõttega sidelepingu läbipaistvust, mis aitab ära hoida arusaamatusi sidelepingu ja tegelikkuse vahel. Sidelepingut sõlmides on tarbijatel parem ülevaade osutatavast sideteenusest.

Mõju riigiasutuste korraldusele ning kohaliku omavalitsuse korraldusele

Eelnõu mõjutab eelkõige TTJA töökorraldus ja vähesel määral ka MKM-i töökorraldust. Eelnõuga antakse TTJA-le täiendavaid õigusi ja kohustusi ühtlustatud raadiosageduste kasutusse andmisel, turuanalüüsi läbiviimisel, märkimisväärse turujõuga ettevõtjale kohustustuste määramisel ja järelevalvekohused seoses sidelepingu muudatustega. Eelnõuga sätestatakse MKM-ile koostöökohustus RSPG-ga.

Kavandatav muudatus 1: sideteenuse mõiste laiendamine

Mõju valdkond 1: Majanduslik ja sotsiaalne mõju

Mõju sihtrühm: Sideettevõtjad

Mõju kirjeldus: Sideturg on võrreldes 2002. aastaga, kui jõustus kehtiv sideraamistik, kiiresti edasi arenenud ja sidesektor on muutunud majandusliku elu tähtsamaks osaks. Sellega koos on muutunud ka sideteenuse tarbijate, kasutajate käitumisharjumused, traditsiooniliste sideteenuse (tavatelefon- ja mobiiltelefoniteenuse) asemel kasutatakse üha enam andmesidel baseeruvaid uusi teenuseid (nn OTT-teenused), mis pakuvad traditsioonilistele sideteenustele sarnaseid teenuseid, mis omakorda vähendab traditsioonilist sideteenuste kasutatavust.

Selleks, et sideturul tegutsevad teenuseosutajad oleks võrdselt koheldu ja tarbijate õigused ühtviisi kaitstud, laiendatakse sideteenuse mõistet sellisel, et ka andmesidel baseeruvad uued sideteenused ehk OTT-teenused läheksid sideteenuse regulatsiooni alla.

Muudatuse tulemusena peavad uued sideteenuse osutajad (OTT-teenuse osutajad ehk Skype, WhatsApp, Viber jt) registreerima end sideteenuse osutajaks ja järgima ESS-ist tulenevat regulatsiooni.

Eelnõu tulemusel koheldakse kõiki sideturul tegutsevaid sideettevõtjaid võrdselt ehk teisisõnu allutatakse sideregulatsiooni alla kõik sideturul tegutsevad sideteenuse osutajad.

Järeldus mõju olulisuse kohta: Tulenevalt eelmärgitust omavad need muudatused olulist mõju ennekõike sideettevõtjast OTT-teenuse osutajatele, kes peavad nüüd järgima ESS-i regulatsiooni ja registreerima enda sideteenuse ostutajaks.

Mõju sihtrühm: Sideteenuse tarbijad

Mõju kirjeldus: Sideteenuse osutamise tarbijakaitse nõuded tulenevad nii tarbijakaitseadusest kui ka ESS-ist, sellega on tarbijate õigused sideteenuse kasutamisel igakülgselt kaitstud. Kuna tarbijad kasutavad järjest enam traditsiooniliste sideteenuste asemel OTT-teenuseid, mis kehtiva regulatsiooniga alla ei lähe, siis muudatuse tulemusena tagatakse ka OTT-teenuste kasutamisel tarbijate õiguste samasugune kaitstus kui traditsiooniliste sideteenuste korra. Selle tulemusena on tarbijate õigused kaitstud kõigi sideturul pakutavate sideteenuste korral. See muudatus julgustab tarbijaid veelgi enam kasutama OTT-teenuseid.

Järeldus mõju olulisuse kohta: Tulenevalt eelmärgitust omab muudatus tarbijate jaoks olulist mõju, kuna nende õigused on paremini kaitstud st nende õigused on kaitstud ka OTT-teenuste kasutamisel.

Kavandataav muudatus 2: Sideteenuse lepingu läbipaistvuse suurendamine

Mõju valdkond: Majanduslik, sotsiaalne ja riigikorralduse mõju

Mõju sihtrühm: Sideteenuse tarbijad

Mõju kirjeldus: Ka kehtiv ESS-i regulatsioon sätestab üksikasjalikud nõuded sideteenuse lepingule, kuid selleks, et suurendada veelgi sideteenuse tarbijaõiguste nõuete läbipaistvust, sätestatakse sideteenuse lepingueelse teabe ja lepingu lühikokkuvõtte nõuded.

Lepingueelse teabega antakse tarbijale, selgel ja arusaadaval viisil, võimalikult üksikasjalik ülevaade pakutavate sideteenuste kohta (nt nõuded sideteenuse kvaliteedile, teenuse tasule (sh hooldustasu), lepingu lõpetamisele, teenuseosutaja vahetamisele, andmesideteenuse kiirusele, erivajadustega inimestele mõeldud teenustele, kaebuste lahendamisele jne), et tarbijal oleks enne sidelepingu sõlmimist täielik ülevaade pakutava sideteenuse võimalustest.

Lepingu lühikokkuvõttega antakse tarbijale ülevaade kõige olulisematest punktidest sidelepingus (sideteenuse kirjeldus, tasu, lõpetamine jne). Selline lepingu lühikokkuvõtte peaks olema lühike ja lihtsalt loetav, ideaaljuhul mitte pikem kui üks A4 lehekülj.

Sideteenuse lepingueelne teave ja lepingu lühikokkuvõtte muutuvad lepingu sõlmimisel lepingu lahutamatuks osaks. Selle muudatuse tulemusena on tarbijad veelgi paremini informeeritud pakutavast sideteenusest ning sideteenuse lepingud muutuvad nende jaoks selgemaks ja läbipaistvamaks.

Järeldus mõju olulisuse kohta: Tulenevalt eelmärgitust omab muudatus tarbijate jaoks olulist mõju, kuna sideteenuse leping muutub veelgi läbipaistvamaks ja tarbija jaoks arusaadavamaks.

Mõju sihtrühm: sideettevõtjad

Mõju kirjeldus: Eelnõu kohaselt peavad sideettevõtja esitama sideteenuse lepingut sõlmida soovivale tarbijale üksikasjaliku ülevaate pakutavast sideteenusest – nõuded kvaliteedi, mahtude, tasude, lepingu lõpetamise, kompensatsioonimehhanismid, sidevõrkude terviklikkuse jne. Erivajadustega isikute korral tuleb sama teave esitada ka neile sobivas formaadis. Lisaks lepingueelsele teabele tuleb tarbijale esitada ka lepingu lühikokkuvõte, mis annaks tarbijale ülevaate kõige olulisematest sideteenuse lepingu punktidest.

Järeldus mõju olulisuse kohta: Tulenevalt eelmärgitust ei kaasne kõnealuste muudatustega olulist mõju, ühekordne mõju lepingute uuendamisel on küll suur, kuid kui lepingueelne teave ja lühikokkuvõtte on väljatöötatud, siis ei oma see enam suurt mõju.

Mõju sihtrühm: TTJA

Mõju kirjeldus: Kuna eelnõuga suurendatakse sideteenuse lepingu läbipaistvust (st kõik kõige olulisemad parameetrid on enne lepingu sõlmist tarbijaga üksikasjalikult kokku lepitud), siis peaks eelduslikult vähenema tarbijalepingutest tulenevate vaidluste osakaal, kuna vaidlust tekitavad punktid on eelnevalt st enne lepingus sõlmimist juba läbiräägitud. Kehtiva regulatsiooni alusel oli TTJA-l 2018. a sidelepinguga seoses 80 tarbijavaidluste komisjoni, 378 kirjaliku selgitustaotluse, 875 telefoninõustamise ja 52 järelevalvemenetluse vaidlust.

Järeldus mõju olulisuse kohta: Tulenevalt eelmärgitust ei kaasne kõnealuste muudatustega olulist mõju, kuna arvatavasti väheneb sidelepingu vaidluste arv.

Kavandatav muudatus 3: Ühtlustatud raadiosageduste kasutamise ühtsed nõuded

Mõju valdkond: Majanduslik ja riigikorralduse mõju

Mõju sihtrühm: sideettevõtjad

Mõju kirjeldus: Kehtiv sideregulatsioon sätestab üldised raadiosageduste ühtlustamise nõuded, kuid need nõuded ei ole ennast õigustanud, kuna liikmesriigid ei ole nõudeid täie tõsidusega järginud (enamasti probleem Lõuna-Euroopas, kus ühtlustatud raadiosageduste kasutuselevõtmine on viibinud suutmatust koordineerida raadiosageduste kasutust teise EL-i liikmesriikidega). Kõige selle tulemusena on Euroopa jäämas maha sideturu kiirest arengust, st võtab kasutusele uued tehnoloogiad, võrreldes teiste juhtivate digiriikidega hiljem, mis omakorda vähendab EL-i liikmesriikide konkurentsivõimet.

Ühtse EL-i sideturu ja EL-i konkurentsivõime tagamise eesmärgil ühtlustatakse ühtlustatud raadiosagedusalade kasutusele võtmise eeskirjad, sealhulgas sätestatakse ühtsed tähtajad uute raadiosageduste kasutuselevõtuks – 30 kuud pärast raadiosageduse rakendusotsuse vastuvõtmist.

Selle muudatusega antakse EL-i liikmesriigi sideettevõtjatele ühesugune ootust uute raadiosageduste kasutuselevõtmisele, millega soodustatakse kogu EL-i sideturu ühtset arengut. Seda just eriti sideettevõtjate puhul, kes tegutsevad mitmes liikmesriigis, seega saavad nad teha ühtsed investeerimisplaanid.

Järeldus mõju olulisuse kohta: Tulenevalt eelmärgitust omab muudatust sideettevõtjate jaoks olulist mõju, kuna see aitab kaasa ühtse EL-i sideturu arengule.

Mõju sihtrühm: TTJA ja MKM

Mõju kirjeldus: Sätestatakse, et otsuse 676/2002/EÜ alusel antud ühtlustatud raadiosageduste rakendusotsuse vastuvõtmisest alates, peab TTJA rakendusotsuses sätestatud sagedusala konkursi korras välja andma 30 kuu jooksul alates nimetatud rakendusotsuse vastuvõtmisest. Eesmärk on kiirendada uute ühtlustatud raadiosageduste väljaandmist ja vältida piiriüleseid raadiohäireid.

Sisuliselt tähendab see seda, et kui Euroopa Komisjon võtab vastu otsuse 676/2002/EÜ alusel rakendusotsuse ühtlustatud raadiosageduse andmiseks, siis 30 kuu jooksul peab TTJA viima läbi avaliku konsultatsiooni, et selgitada välja turuosaliste ootused, MKM võtma vastu MKM ministri konkursi määruse, TTJA peab läbi viima konkursi ja lõpuks andma võtjatele sagedusload.

Eelnõuga nähaksegi ette erandid, mille puhul võib riik 30 kuuse tähtaja edasi lükata, kui seda tingib riigi julgeolek, vääramatu jõud või koordineerimise vajadus kolmandate riikidega (nt Venemaaga). Eesti puhul võib tähtaja edasilükkamine tuleneda just viimasest erandist ehk kolmandate riikide erinevast raadiosagedusala kasutusest, mis vajab koordineerimist ning toetudes praktikale, mis võtab väga palju aega.

Kui riik tulenevalt eranditest lükkab sagedusloa andmise tähtaega edasi, peab ta sellest teavitama Euroopa Komisjoni.

Järeldus mõju olulisuse kohta: Tulenevalt eelmärgitust ei kaasne kõnealuste muudatustega olulist mõju, kuna TTJA ja MKM toimetavad juba praegu sellisel viisil.

Kavandatav muudatus 4: Väikese levialaga raadiosagedusi kasutatavate juurepääsupunktide kasutuselevõtu soodustamine

Mõju valdkond: Majanduslik ja riigikorralduse mõju

Mõju sihtrühm: sideettevõtjad

Mõju kirjeldus: Eelnõuga antakse sideettevõtjatele õigus taotleda riigilt või kohaliku omavalitsuselt, õigust paigaldada nende omanduses olevale ehitisele väikese levialaga raadiosagedusi kasutatavaid juurdepääsupunkte (*small cell*) ehk väikseid antenne.

Sellela soovitakse soodustada uute sidevõrkude ehitamist ja vähendada sidevõrkude ehitamise kulu. Juba praegu moodustab suure osa sideettevõtja eelarvest tugijaamade ja elektrienergiaga varustamisega seotud kulu ning võrgu areng on kohati takistatud puuduliku ehitusinfo vahetuse tõttu. Kuna 5G võrk eeldab tugijaamade paiknemist oluliselt tihedamalt võrreldes senisega, siis tänased kitsaskohad võrgu rajamisel muutuvad uue põlvkonna sidevõrgu välja ehitamisel veelgi kriitilisemaks.

5G võrgu ehitus vajab signaali väikese hilistusaja saavutamiseks suurel hulgal väikese levialaga raadiosagedusi kasutatavate juurdepääsupunktide kasutuselevõttu ehk väga tihedat tugijaamade võrgustikku.

Järeldus mõju olulisuse kohta: Tulenevalt eelmärgitust omab muudatus olulist mõju sideettevõtjatele, kuna sellega soodustatakse sidevõrkude ehitamist.

Mõju sihtrühm: riigi või kohaliku omavalitsuse üksused

Mõju kirjeldus: tulenevalt EhS muudatusest peavad riik või kohaliku omavalitsuse üksus andma sideettevõtjatele juurdepääsu nende omanduses olevatele ehitistele, sellega soodustatakse uute sidevõrkude arengut.

Järeldus mõju olulisuse kohta: Tulenevalt eelmärgitust ei kaasne kõnealuste muudatustega olulist mõju, kuna uute võrkude ehitamisel mõju kasvab, kuid hiljem see stabiliseerub.

Kavandatav muudatus 5: uute sidevõrkude kasutuselevõtu ja kaasinvesteeringu soodustamine

Mõju valdkond: Majanduslik, sotsiaalne ja riigikorralduse mõju

Mõju sihtrühm: sideettevõtja (märkimisväärset turujõudu omav ettevõtja ja teine sideettevõtja)

Mõju kirjeldus: Kuna praegu ei ole teada, kui suur nõudlus tekib ülikiirete lairibateenuste järele ja ka, milline saab olema üldine mastaabi- ja tihedussääst, pakuvad kaasinvesteeringu lepingud olulisi eeliseid seoses kulude ja riskide koondamisega, võimaldades väiksematel ettevõtjatel investeerida majanduslikult ratsionaalsetel tingimustel ning edendades seega jätkusuutlikku ja pikaajalist konkurentsi, sealhulgas piirkondades, kus taristupõhine konkurent ei pruugi olla tõhus.

Eelnõu kohaselt saab märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks tunnistatud ettevõtja teha TTJA-le ettepaneku avada tema väga suure läbilaskevõimega sidevõrk teistele sideettevõtjatele kaasinvesteeringuks. Sellela soodustatakse uute sidevõrkude kasutuselevõttu ka eri suuruses ja finantssuutlikkusega sideettevõtjate hulgas, vähendab sidevõrgu ehitamise kulusid, mis omab mõju sideteenuse tarbijate valikuvõimalusele ja sideteenuse hinnale.

Järeldus mõju olulisuse kohta: Tulenevalt eelmärgitust omab muudatus olulist mõju uute sidevõrkude kasutuselevõtule ja vähendab sidevõrgu ehitamise kulusid.

Mõju sihtrühm: sideteenuse kasutaja

Mõju kirjeldus: Märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks tunnistatud ettevõtja sidevõrkude avamine teistele sideettevõtjatele kaasinvesteermiseks, soodustab uute sidevõrkude kasutuselevõttu ka eri suuruses ja finantssuutlikkusega sideettevõtjate hulgas ning vähendab sidevõrgu ehitamise kulusid, mis omab mõju sideteenuse tarbijate valikuvõimalusele ja sideteenuse hinnale. Selle tulemusena paraneb eelpool nimetatud sideettevõtjate klientide juurdepääsu kiirele lairibateenusele.

Järeldus mõju olulisuse kohta: Tulenevalt eelmärgitust omab muudatus olulist mõju sideteenuse kasutajatele, kuna selle tulemusena paraneb juurdepääs kiirele lairibateenusele.

Mõju sihtrühm: TTJA

Mõju kirjeldus: kavandatava muudatuse tulemusena peab TTJA hindama märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks tunnistatud ettevõtja ettepanekut, avada oma võrk teistele sideettevõtjatele kaasinvesteermiseks. Hindamise nõuded on toodud eelnõus, sisuliselt on tegemist turuanalüüsiga sarnase tegevusega, mis ei tohiks TTJA-le võõras olla. Tegemist on täiendava protsessiga.

Järeldus mõju olulisuse kohta: Tulenevalt eelmärgitust omab muudatus olulist mõju TTJA töökorraldusele.

7. Rakendusaktid

Eelnõuga tehtavate muudatuste kohaselt muudetakse ühte Vabariigi Valitsuse, ühte ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri ja ühte majandus- ja kommunikatsiooniministri määrust:

- 1) ESS § 87 lõike 2 alusel antud Vabariigi Valitsuse määrus nr 140 „Nõuded sideteenuse osutamisele ja sidevõrkude tehnilised nõuded“ – täiendatakse uute sätetega;
- 2) ESS 30 lõike 3 alusel antud ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri määrus nr 25 „Eesti numeratsiooniplaan“ – muudetakse § 7 lõiget 2 ja § 8 lõiget 2;
- 3) ESS § 89 lõike 6 alusel antud majandus- ja kommunikatsiooniministri määrus nr 44 „Nõuded numbri liikuvuse tagamiseks sideettevõtja vahetamisel“ – muudetakse § 6;

Eelnõuga kehtestatakse kolm uut ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri määrust:

- 1) ESS § 44 lõike 17 alusel antav ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri määrus „Turuanalüüsi teostamise põhimõtted“. Määrus sisaldab spetsiifilisi nõudeid turuanalüüsi teostamisele, mis tulenevad sisedirektiivi lisast 3, mille sätestamine seaduses ei ole sobilik;
- 2) ESS § 53 lõike 7 alusel antav ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri määrus „Nõuded juurdepääsu teenuse ja sidumise teenuse näidispakkumistele“. Kehtiva ESS järgi olid nõuded näidispakkumistele kehtestatud ESS § 53 lõigetega 1 ja 2 ning need tulenesid juurdepääsu direktiivist. Sidedirektiivi kohaselt kehtestab nõuded näidispakkumisele Euroopa Sideamet oma soovitusel hiljemalt 21.12.2019. Kuna nõuded ei tulene enam otseselt sidedirektiivist ja need antakse Euroopa Sideameti soovitusel, siis ei on mõislik sätestada need määrusega, mitte seadusega;
- 3) ESS § 89 lõike 10 alusel antav ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri määrus „Nõuded internetiühenduse teenuse osutaja vahetamisel“. Määrus sisaldab täpsemaid nõudeid internetiühenduse teenuse osutaja vahetamisele, määrus sarnaneb numbri liikuvuse määrusega (MKM määrus nr 44 „Nõuded numbri liikuvuse tagamiseks sideettevõtja vahetamisel“). Tegemist on spetsiifiliste nõuetega internetiühenduse teenuse vahetamisele, mille sätestamine seaduses ei ole sobilik.

Nimetatud määruste kavandid on lisatud eelnõu seletuskirjale (lisa 2).

8. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub 2020. aasta 21. detsembril, mis on direktiivi (EL) 2018/1972 ülevõtmise tähtaeg.

Seaduse eelnõu § 1 punkt 82 (ESS § 83²) jõustub 2028. aasta 1. jaanuaril.

9. Eelnõu koostöölastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse koostöölastamiseks sise-, kaitse-, rahandus- ja sotsiaalministeeriumile eelnõude infosüsteemi EIS kaudu.

Eelnõu esitatakse arvamuse avaldamiseks Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liidule ja AS-le Levikom Eesti.

Algatab Vabariigi Valitsus
Tallinn „...“ ... 2020. a